

SĂ DORMIM BINE FĂRĂ SOMNIFERE

Ca să dormi bine, nu e de ajuns să iei un comprimat la culcare, deși uneori și somniferele sînt o soluție. Decît o noapte albă, pricinuită de o suferință fizică, morală sau de o intensă enervare, mai bine un somnifer.

Dar în mod normal somnul trebuie să vină firesc, să fie profund și reconfortant.

O mulțime de procedee simple pot să vă ajute. Iată unele îndelung verificate. Încercați-le pe cele care vă atrag mai mult.

După masa de seară, plimbați-vă puțin, mai cu seamă dacă duceți o viață sedentară sau digerați greu. Plimbarea în aer liber, efortul fizic, predispun la somn. Un drum scurt înainte de culcare elimină o parte din toxinele adunate peste zi, rup ambianța ei, destinde.

LUAȚI SEARA O CÎNĂ „SOMNIFER“. Nu există alimente soporifice. Există în schimb alimente greu de digerat, care vă împiedică să dormiți bine. Le știți: grăsimile prăjite, cărnurile cu sos, mezelurile grase... eliminați-le. Dar nu mîncăți nici prea ușor de teamă „să nu vă cadă greu“.

Pentru mulți dintre noi, cina înlocuiește prînzul sumar și luat pe fugă. Dacă nici seara nevoile organismului nu vor fi acoperite, veți dormi la fel de prost ca și cu stomacul prea încărcat. S-ar putea chiar ca foamea să vă trezească în mijlocul nopții.

Mîncăți atunci un măr sau una-două **bomboane**. Ar fi bine să vă bazați meniul de seară pe produse lactate și vegetale. **Laptele**, iaurtul, brînză sînt bogate în calciu, echilibrant nervos. Legumele și fructele, alcalinizante, favorizează somnul.

FACEȚI UN DUȘ CĂLDUȚ și fără presiune: calmează. Presați îndelung pe ceafă un burete bine îmbibat pentru ca apa să se scurgă de-a lungul coloanei vertebrale. **Vara**, în timpul nopților foarte calde, **udați-vă trupul și lăsați apa să se evapore fără s-o ștergeți**. O altă posibilitate e aceea ca, înainte de culcare, să lăsați să curgă peste **încheieturile minilor apă foarte rece**.

TINEȚI PICIOARELE LA CĂLDURĂ. „Ca să dormi bine — spune un dicton — trebuie să ai stomacul ușor, conștiința împăcată și picioarele calde“. Acoperiți-vă decipicioarele cu o cuvertură pusă în două. Dacă totuși

simțiți nevoia să vă ghemuiți (ceea ce vă împiedică să dormiți bine), o buiotă cu apă caldă pusă la picioare ca și pe pîntece vă va face să vă destindeți și să dormiți relaxat.

Creați-vă în cameră o ambianță plăcută. Umeziți aerul cu aparate electrice (fîntini arteziene de apartament) sau cu evaporatoare pe calorifer. Aveți grijă ca temperatura să nu fie mai mică de 12° și nu mai mare de 20°. Fereastra poate rămîne deschisă sau închisă după preferință. Culcați-vă pe spate, fără pernă, înveliți-vă cu pături călduroase și ușoare care să vă lase libertatea mișcărilor. Un singur element de inconfort vă poate împiedica să adormiți.

BETI UN CEAI CALMANT FIERBINTE, de pildă o infuzie de flori de tei.

Atenuați zgomotele dezagreabile (ca, de pildă, radioul vecinilor, circulația de pe stradă etc.) printr-un zgomot ritmat și monoton. Cel mai eficace: acela al unui venti-

lator. Un metronom v-ar face același serviciu.

RESPIRAȚI CALM. Numărați-vă respirațiile normale, și, de fiecare dată cînd ajungeți la 20, respirați mai adînc. Vă veți fixa astfel atenția asupra unui subiect „neutru“.

Micile jocuri-problemă calmează. Luați un cuvînt și transformați-l schimbînd de fiecare dată cîte o literă: lată, ladă, dadă, dată, dacă, vacă, vată, vară, bară, bamă, babă, labă, lamă, mamă, mată, masă etc.

Căseați cu toată gura. Lăsați capul pe spate, închideți ochii, deschideți gura cît puteți și căseați cît mai lung posibil. Acest căscat acționează printr-o acțiune reflexă centrul nervos ai somnului.

* * *

Nu fiți sceptici față de aceste metode simple. Ceea ce nu va reuși una, va reuși cealaltă și în, cîteva zile, noile deprinderi vă vor readuce cu siguranță somnul.

ÎNDELETNICIRI AMUZANTE

O PĂPUȘĂ PĂZITOR

Nu vă veți mai pierde timpul cău-tînd degetarul, acele sau așa dacă i le veți încredința acestei mici păzitoare, pe care o veți agăța într-un colț apropiat de locul unde coaseți de obicei.

FURNITURI. Resturi de fetru roșu și bej (din pălării vechi.) În lipsă se poate folosi și o stofă oarecare. Vă mai sînt necesare bucățele de plastic albastru închis, negru alb (coperti de agende sau caiete vechi); fire de lînă sau mătase; elastic rotund; șase papiote de ață divers colorate; un degetar, ace de siguranță etc.

CONFECTIONAREA. *Capul:* fetru bej se decupează de două ori; părul: fire de lînă sau mătase (aurie, neagră sau roșcată); gulerul: plastic alb sau fetru (se croiește de două ori); funda: plastic albastru închis; ochii: două pastile negre, două pastile albe (fetru sau plastic); *Corpul:* fetru roșu (se croiește de două ori); gura: o pastilă roșie din plastic; nasturii: trei pastile albe de plastic.

După ce ați mărit schița alăturată conform indicațiilor noastre și ați croit diferitele piese ale tiparului, aplicați-le pe materialul pregătit și croiți-le fără să lăsați nici o

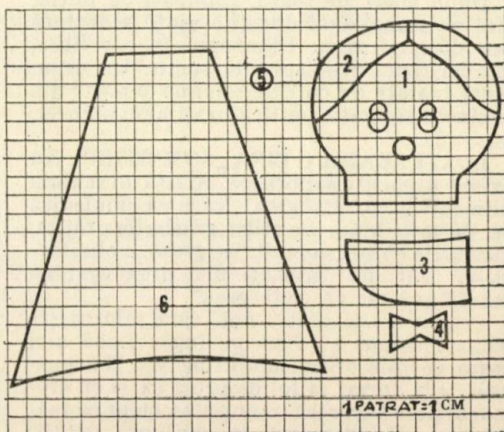
rezervă, cu excepția capului și trupului în cazul executării lui din stofă.

● Coaseți împreună cele două bucăți care formează capul și pe cele două pentru corp lăsînd cîte o deschizătură ca să le umpleți cu vată.

● Formați părul din fire de mătase sau lînă împletite în două cozi; fixați-le pe cap prin puncte invizibile.

● Lipiți pastilele care formează ochii și nasturii. Coaseți strîns capul de corp. Fixați și gulerul prin cîteva împunsături de ac în față și spate. Coaseți funda.

● În locul mîinilor și picioarelor, fixați un elastic rotund pus în două. Însirați pe ele papiotele. Puneți-i „păzitoare“ într-o mînă degetarul și în alta acele de siguranță.

MICI TABLOURI CU HAZ

Dacă doriți o îndeletnicire plăcută pentru a vă face agreabile erile lungi de iarnă sau unele după amieze cenușii, ploioase, cele ce urmează v-ar putea interesa.

Dar înainte de orice de acum încolo nu mai aruncați nici o bucată de stofă, de fetru, de creton, de panglică, de dantelă. Cu acestea, cu puțină imaginație, veți putea confecționa mici tablouri care vor înveseli interiorul dv.

1. Orientându-vă după schițele noastre reproduceți în mărimea dorită, pe hîrtie de calc, fiecare piesă a motivului.

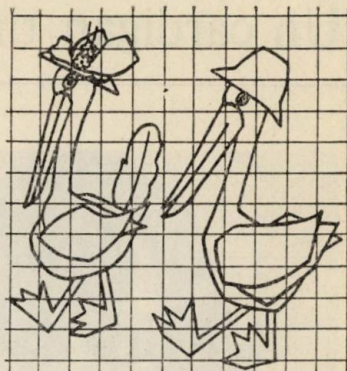
2. Decupați foarte îngrijit contururile desenelor. Prindeți-le în ace pe bucăți diferite de țesătură.

3. Croiți stofa urmărind patroanele și lipiți elementele bucată cu bucată pe fondul tabloului pregătit.

4. Fondul poate fi din lemn sau din carton acoperit cu diștină, fetru, plastic, pînză de sac etc.

5. Părul e înlocuit prin capete de lînd. Obrazul și mîinile se desenează pe hîrtie și se colorează ușor în roz înainte de a fi decupate.

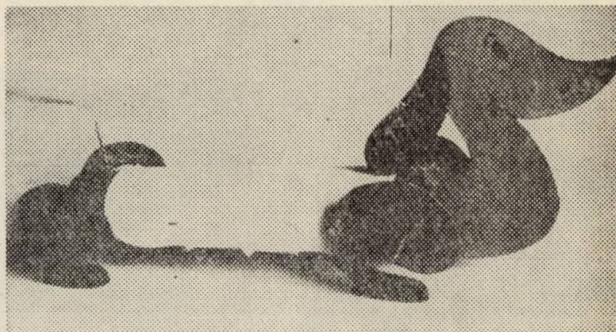
6. Ca să dați mai mult relief compoziției dv., în loc să lipiți diferitele bucăți de țesătură margine la margine, suprapuneți-le. Penele pot fi autentice, florile de asemenea.

CÎINELE AZOR

O foaie de carton suplu; o foaie de carton rezistent de 3 mm grosime; 24 cm sîrmă de 2 mm în diametru; un dop mare de plută; 4 mărgele; elastic, guasă maron-roșiatică și neagră, o pensulă, clei, foarfece.

Tăiați din cartonul suplu un dreptunghi de 18/12 cm. Rulați dreptunghiul așa ca să obțineți un cilindru lung de 18 cm. Lipiți-l suprapunind marginile. Scoateți tiparele capului, urechilor și labelor. Croiți-le din cartonul gros. Vopsiți capul și labele maron, urechile negre. Lipiți urechile de cap. Tăiați sîrma în trei bucăți egale (8 cm fiecare). Străpungeți cilindrul cu cîte o bucată de sîrmă la fiecare extremitate, puțin deasupra centrului. Sîrmele vor servi de ax pentru roți, deci vor trebui să fie paralele. Pentru coadă înfigeți cea de-a treia bucată de sîrmă la una din extremitățile perpendiculare pe axa roților. Fixați-o, răsucindu-i un capăt în

jurul axei. Tăiați dopul în patru rînduri. Lipiți-le de labe în dreptul axelor și intercalați o mărgea între corp și fiecare labă. Înodați elasticul de axa roților din față. Cealaltă extremitate fixați-o la coadă. Îmbucați și lipiți capul de trup. Înfigeți un ac de gămălie pe marginea roții drepte din față. Veți putea pune astfel în funcție mecanismul. Răsuciți la maximum, apoi dați drumul. Câțelul va începe să meargă.

Un cardigan tineresc, excelent în excursii

Ca să-l realizați vă trebuie 800 g lână albă sau alb gălbuie, de bună calitate pentru taliile 40-42 și 900 gr. lână pentru taliile 44-46.

Pentru o mai bună orientare vă spunem că aceste mărimi se înscriu între următoarele măsuri: conturul pieptului: 85 — 90 și 95 — 100 cm.; lungimea totală 58 — 60 cm. Ca să-l tricotati veți folosi două andrele nr. 4 și două nr. 4 1/2.

MĂRII CREATORI DE MODELE ÎMPOTRIVA MODEI PANTALON LA FEMEI

Pierre Cardin, cunoscutul creator parizian de modele își exprimă părerea,

Înaltă, subțire ca o silfidă și îmbrăcată în pantalon poți oferi privirilor o înfățișare agreabilă, elegantă chiar. Dar dacă ești mărunță, și cu forme rotunde? Dar dacă ai trecut de prima tinerețe? Evident, lucrurile stau puțin altfel. De aici o adevărată dilemă căci multe femei încep să se simtă demodate în rochie.

Pantalonul va deveni oare baza garderobei feminine sau trebuie privit ca o nebunie de moment?

Întrebarea aceasta a fost adresată de către reprezentanta unei publicații feminine din Franța, cunoscutului creator parizian de modele Pierre Cardin. Răspunsul său e un adevărat rechizitoriu împotriva pantalonului purtat ori-cind, oriunde și o pledoarie pentru moda care face femeile, femei.

Îată-l în amănunt.

— Domnule Cardin e adevărat că sînteți dușmanul ireductibil al pantalonului la femei?

— Nu sînt dușmanul pantalonului, cum nu sînt adversarul pălăriei. Sînt însă îngrozit de ceea ce văd și de ceea ce îndrăznește să se cheme modă!

— Și ce vedeți?

— Clovni. Femei durdulii, ba chiar rotofele, care cred că pot să se îmbrace ca Françoise Hardy! Evident, pe ea pantalonul o avantajează. Dar e cu totul altceva cu femeile care au forme feminine. Mai întîi, e o chestie de proporții și apoi eu sînt pentru feminitate.

— O femeie în costum pantalon nu vi se mai pare o femeie în adevăratul înțeles al cuvîntului?

— Aproape. Dacă pantalonul masculin îi vine bine, înseamnă că e construită ca un bărbat: e plată și cu șol-

duri strimte. Ea poate să fie elegantă. Feminină, nu!

— Bine, dar foarte multe femei se simt demodate în fustă sau rochie.

— Liniștiți-vă. Moda e ceea ce se demodează. Pantalonul nu face o modă. El nu e decît un element utilitar într-o garderobă. Ca șorțul la bucătărie. Se poartă în circumstanțe precise: în excursie, cînd lucrați în grădină, la călărie.

— În oraș, pe stradă, la birou nu?

— V-ați pune o rochie de seară ca să mergeți la culcare?

— Atunci să nu mai porți altceva decît pantalon — cum fac unele femei — înseamnă să faci o greșeală de bun gust. Ce simțiți cînd vedeți femeile care adoptă pentru seara o ținută pantalon?

— Ceva neplăcut.

Mi se pare la fel de incorect ca atunci cînd ai merge

la teatru în fustă și pulover sport. În calitatea mea de creator de modă, îmi este rușine.

— Multe femei aleg pantalonul fiindcă li se pare mai confortabil.

— Confortabil? Eu am senzația de confort de-abia cînd ajung acasă și pot să-mi schimb pantalonul cu un halat lung de casă.

— Se zice că dumneavoastră țineți mult la fustele lungi de toate felurile.

— E adevărat. Sînt convins de succesul lor. Țin cald. Alungesc silueta.

— Nu e o manieră de a fi conservator.

— Nu sînt conservator, sînt lucid. Creez o modă pentru femeile de toate vîrstele. Eu nu mă îmbrac ca un băiat. De ce aș gîndi moda numai pentru adolescente?

— Dacă ar trebui să compuneți garderoba unei femei de 35 de ani, i-ați pune totuși și un pantalon?

— Bineînțeles, dar așa cum am mai spus: pentru excursii, pentru călărie, pentru pescuit, pentru vînațoare. Îl cred funcțional dar mi se pare o nebunie să ții cu orice preț să fi excentric sau să vrei să te deghizezi dacă nu ești dotat să faci carieră la circ.

CORDOANE FANTEZII

Cordoanele sînt din nou la modă. Ele se poartă ca să marcheze talia sau pot fi lăsate să lăuneze pînă la începutul șoldurilor.

Orice fantezie vă e îngăduită. Iată două idei ușor de realizat și de un efect deosebit.

- Cîteva pătrate din piele prin care veți trece șnururi divers colorate: albastru, roșu, verde, galben, negru vor fi de ajuns să pună în valoare rochia dv. de pichet alb.

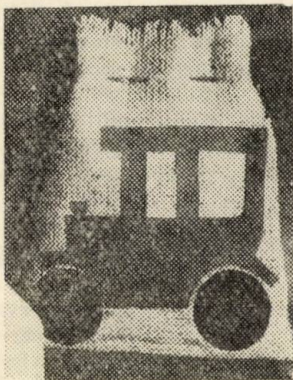
- Aceeași rochie poate fi decorată cu un cordon din mărgelile de lemn vopsite în culori care se armonizează. Cele din modelul nostru sînt făcute din patru rînduri care se succed astfel: roz-mov, verde ca iarba, albastru luminos, violet.

SE POARTĂ FUSTĂ MAXI...

— Nu știi dragă, unde-mi sînt bretelele?

O GEANTĂ DE PLAJĂ

Această originală geantă, decorată cu silueta unei mașini de tip vechi, o puteți confecționa fie din pînă de sac, fie dintr-o mătase groasă crem. Garnitura se poate decupa fie din fetru (de la o pălărie veche) fie dintr-o foaie de plastic. Culorile se aleg astfel: corpul mașinii verde, anvelopele negre, interiorul lor roșu, bușonul roșu.

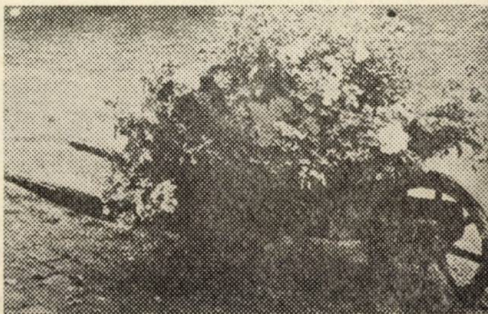
Confecționarea. Tăiați din pînza aleasă două drep-tunghiuri înalte de 36 cm și late de 30. Pe una din fețe lipiți bucățile de fetru care alcătuiesc mașina. Dacă folosiți plastic tigheliți contururile la mașină. Asamblați cele două părți. Destrămați marginea de sus așa ca să obțineți franjuri. La 3—4 centimetri de la margine treceți un șnur roșu. Dublați geanta cu o foaie de plastic.

JARDINIERE IMPROVIZATE

O roabă veche... pe care puteți s-o deplasați ca pe un simplu vas cu flori va putea pune o pată de culoare pe verdele unei peluze, va înveseli o terasă spațioasă sau va înnoi aspectul unui colț sau altul din grădina dv.

Ca să prelunghiți durata roabei, veți lăsa lemnul să se usuce bine, apoi îl veți îmbiba copios cu ulei de in.

Pămîntul în care veți răsădi plantele trebuie să conțină turbă spre a asigura astfel o umiditate permanentă în jurul rădăcinilor. (Turba absoarbe o cantitate de apă de aproape paisprezece ori greutatea ei).

Cutii de alimente din plastic alb se pot utiliza ca jardiniere pentru un șir de mușcate albe și roșii. Capacele divers colorate puse dedesubt vor înveseli colțul-grădină.

O plantă înaltă și una joasă de formă rotundă așezate într-un acvariu pe un strat de mușchi și... veți avea o foarte decorativă „grădină de sticlă”.

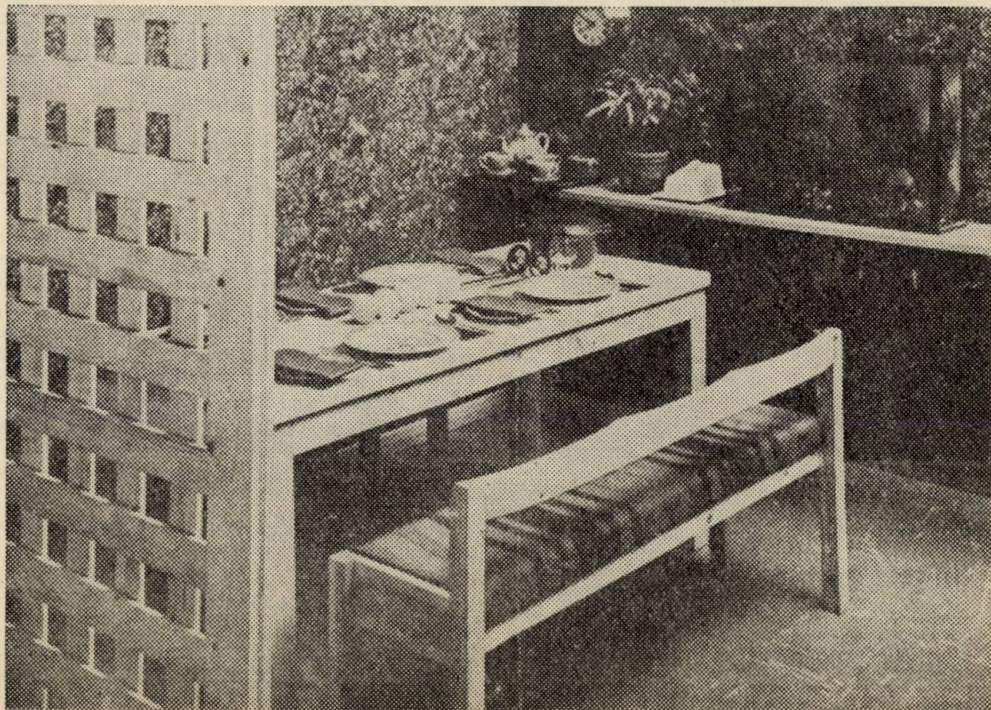
Ați adunat astă-vară de pe plajă pietre, rădăcini scoici? Așezați-le alături; vor constitui un accesoriu inspirat.

UN COLȚ – SUFRAGERIE

V-ați mutat de curând într-un apartament nou. Bugetul nu vă îngăduie încă procurarea de mobile costisitoare, ceea ce nu e însă un motiv ca interiorul dv. să nu fie agreabil și modern mobilat. Vă propunem o soluție practică pentru un colț-sufragerie. El se poate realiza din lemn de brad și se compune dintr-o masă și o banchetă așezate dincolo de un paravan, confecționat, de asemenea, din lemn de brad. Un soț tânăr, transformat ad-hoc

în timplă, ar putea face ușor aceste piese, care, într-o locuință mică, s-ar integra fericit, iar pentru un buget de tineri căsătoriți ar constitui o investiție fără probleme.

Masa măsoară 1,54 m pe 68 cm și e înaltă de 75 cm. Bancheta e lungă de 1,35 m, largă de 45 cm, înaltă de 52 cm (scaunul) și 75 cm (spătarul). Paravanul e înalt de 2 m și lat de 1,32 m.

UN REVELION ÎN COSMOS

Vreți să faceți primii pași în... 1971 petrecînd revelionul pe Lună? Nimic mai simplu. Invitați-vă prietenii în casa transformată în cabină spațială.

Decorați-vă deci apartamentul utilizînd cît mai mult staniol sau hîrtie argintie (dată cu bronz). Acoperiți un perete cu hîrtie argintie.

Decupați o lună enormă din hîrtie galbenă. Desenați reliefuri indicînd nume de mări și munți și lipiți-o apoi pe panoul argintiu.

- Suspenați de plafon cercuri de dimensiuni diferite (realizate din sîrmă în înveliș plastic) legate între ele în același punct și dispuse în planuri diferite. Fixați din loc în loc cite un glob în așa fel încît construcția să sugereze sistemul planetar — planete și orbite.

- Din același fel de sîrmă învelită în plastic faceți spirale de tipul arcurilor pentru tapițerii. Așezați-le ici-colo prin încăpere, iar deasupra lor puneți globuri mari albastre și argintii.

- Două-trei ghirlande de becuri mici, colorate, roșii și verzi, pe care le veți bransa pe un mic alternator vor crea o ambianță deosebită.

Acoperiți tăblia bufetului cu hîrtie aurie. Faceți cilindri din foi de plastic transparent.

Puneți-le pe masă și umpleți-le cu globuri multicolore.

- Așezați într-un colț o rachetă — cilindru lung, deasupra căruia veți fixa un con din carton dat cu bronz argintiu sau îmbrăcat în staniol.

- Primiți oaspeții într-o ținută de astronaut (o veți schimba mai tirziu cu una confortabilă, adecvată momentului). Îmbrăcați-vă deci într-un pantalon lung alb. Un pullover cu guler rulat va completa costumul.

Încălțați-vă cu o pereche de bocanci mari (ai soțului ar fi mai indicați) pe care în

prealabil i-ați acoperit cu hîrtie argintie. În chip de cască: ochelari subacvatici (din jucăriile copiilor) și o glugă albă sau un sac din pînză albă, în care ați făcut o deschizătură pentru ochelari și alta pentru gură. Faceți-vă o vestă dintr-un dreptunghi de plastic alb și lipiți în dreapta un 7 mare din staniol și un 1 în stînga.

- Dacă aveți magnetofon înregistrări o frază cam așa: „Călătorii pentru 1971 sînt bine veniți”. Bransați magnetofonul îndată ce invitații dv. vor suna.

Fraza rostită cu o voce gravă și rezonanță deosebită, pe un fond muzical adecvat, trebuie repetată la intervale scurte.

- Anunțați-vă oaspeții că veți organiza jocuri pe tema „Cosmos” de genul „Cine știe, cîștigă” sau de genul mim. Se va mima de pildă un zbor cosmic și un program anume de zbor: primul om în spațiul cosmic, joncțiune în Cosmos, Armstrong pe Lună, epopeea Apollo 13 etc.

- Invitații dv. au desigur talent, fanfanie, umor.

Rugați-i să-și imagineze un dans pe Lună sau pregătiți-l din timp.

Sugerați-le să meargă ca și cînd ar fi în stare de imponderabilitate.

- Nu uitați: la miezul nopții toate deșteptătoarele dv. vor trebui să sune. Așezați-le așa ca să nu poată fi văzute de invitați și să nu se știe astfel ce anume sună.

**Doriți garnituri de dormi-
toare, măsuțe, canapele
extensibile care se armo-
nizează cu orice interior?**

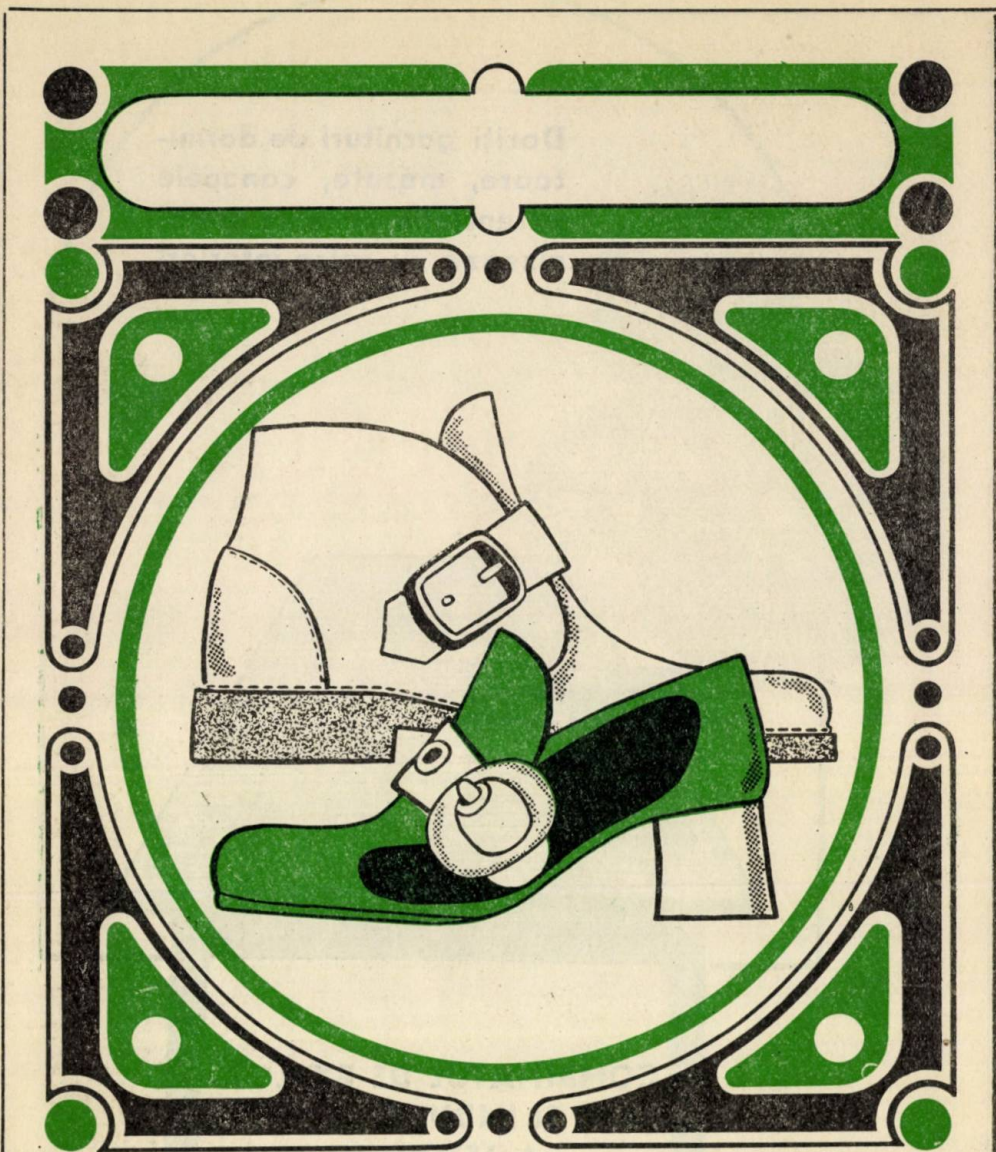

**COMBINATUL DE EXPLOA-
TARE ȘI INDUSTRIALIZARE
A LEMNULUI**

BACĂU

vă recomandă produsele sale, dintre care amintește canapeaua
extensibilă DIHAM, măsuța CRAIOVA, garnitura de dormitor
ILVA. Linie și finisaj de calitate.

ADRESA: ȘOSEAUA MĂRGINENI — BACĂU; TEL. 10200

Nu trebuie neapărat să vă uzați pantofii pentru a vă alege încă o pereche pe gustul dumneavoastră!

Combinatul de pielărie și încălțăminte Timișoara

Str. Ștefan Cel Mare nr. 58 — tel. 1.40.90. vă oferă:

- Pantofi cu talpă monolit, duroflex și bovine, pentru copii și adulți
- Ghetă cu talpă monolit pentru adolescenți
- Sandale și pantofi bărbătești.
- Pantofi cu talpă din cauciuc și fețe de box, pentru femei.

DOUĂ VEDETE DE ALTĂDATĂ:

VIVIANE ROMANCE astăzi

VIVIANE
ROMANCE

SAU

BRIGITTE
BARDOT

A GENERAȚIEI DE ACUM
30 DE ANI

În perioada anilor 1937—1940 în care abundau pe piață filme cu amoruri fatale, cu eroine de scandal și cu mult „melo“, a existat și pentru generația de atunci o Brigitte Bardot; ea se numea VIVIANE ROMANCE.

Am găsit-o la Nisa, proprietara unui apartament foarte rafinat mobilat, pe o străduță umbrită de platani care coboară spre port. Locuiește acolo cu soțul său, Valentin Bougolowsky, decorator de cinema, care nu mai profesează în prezent, ci se ocupă cu restaurarea unui castel medieval într-un sătuleț, pe dealurile „La Gaude“, deasupra ținutului Vence, castel care le aparține. „Voisem să creăm aici un centru de artă populară internațională. Din nenorocire a fost un proiect prea costisitor, la care a trebuit să renunțăm, pentru că ne lipsește mijloacele“. Din acest proiect n-a mai rămas decât o machetă, așezată ca o jucărie oarecare în holul apartamentului. Dar să revenim la amfitrioană și la amintirile ei...

„Am debutat la 14 ani ca figurantă și a trebuit să muncesc din greu, ca să pot urca treptele în meseria mea. Războiul a întrerupt totul și eu n-am rămas decât o vedetă a celor ani!“... Acei ani de când datează majoritatea filmelor ei: „Închisoarea femeilor“, „Scala albă“, „Gibraltar“, „Casa din Malta“, „Domnișoara doctor“, „Jucătorul“ (după Dostoevski, cu Pierre Blanchard, n.n.); jucam mai mult roluri de prostituată. Ajunsesem să nu mai suport acest tip... În fond, eu sînt o țărăncă. De multe ori, m-am gîndit că rolul meu ideal ar fi putut fi rolul lui Scarlett O'Hara din „Pe aripile vîntului“. Scarlett sînt eu în viața de toate zilele...“ Acest personaj de femeie fatală, a cărui prizonieră a fost în toate filmele, nu i-a adus nimic în afară de celebritate. Ba, poate, în plus

un dispreț al spectatorilor naivi, care o confundau cu el... „A fost o perioadă în care nu puteam să ies în public fără să provoc un incident. Femeile mă insultau; trecătorii îi priveau pieziș pe bărbații care mă întovăreau. Era de nesuportat... Dacăș mai avea douăzeci de ani, spune Viviane Romance cu nostalgie, dar nu cu amărăciune, aș merge să trăiesc în altă parte. Aici n-am găsit răspunsuri la întrebările pe care mi le-am pus de cînd exist“. Viviane Romance a împlinit la 14 iulie care a trecut, 58 de ani.

...Și acum mai bine de 30 de ani:
cu Jean Louis Barrault în „Puritanul“

TOTI DAL MONTE LA 75 DE ANI

Una dintre cele mai mari cîntărețe ale secolului nostru, un idol pentru milioane de oameni din toată lumea, a fost, fără îndoială, Toti Dal Monte. Diva care a făcut să viseze atîtea generații, începînd cu străbunicii noștri pînă în zilele noastre, a fost interpretată și pe ecran de actrița (acum vîrstnică) Gloria Swanson, în regia lui Erich von Stroheim.

Întreaga ei viață pare o aventură de necrezut. A venit pe lume într-o mărunță familie de muncitori, dar a avut — dacă vreți — norocul să fie singurul copil. De mică, fetița Toti e atrasă de muzică. Bunica ei e patroana unei mici cafenele, unde fetița își petrece

copilăria. Începe prin a cînta în corul din sat, apoi la Mogliano și la Veneția. Studiază Conservatorul la școala divei Barbara Marchisio (eleva preferată a lui Rossini). Tatăl ei, Amilcare Meneghel veghiaza cu multă ambiție la creșterea copilei sale; îi cumpără carne în fiecare zi — deși carnea era un lux pentru punga lui — și e veșnic în preajma ei. E fericit cînd aude de succesele ei.

În anul 1916, Toti Meneghel ia numele de Dal Monte și joacă primul ei rol la Scala din Milano, anume în Francesca da Rimini de Zandonai, în rolul Biancofiorei. „Toti Dal Monte e una dintre cele mai mari speranțe ale liricii noastre”, scria pe atunci criticul revistei „Arte Scenica”. Alt critic, de la „Rassegna Melodramatica”, scria și el: „Toti Dal Monte e o Biancofiora plină de grație, cu o voce caldă și cultivată, deloc comună”.

După primul triumf, urmează rapid celelalte. La 34 de ani, e cunoscută în toată Italia. Arturo Toscanini plînge de emoție, ascultînd-o. A cucerit prietenia și stima celor mai celebri oameni ai timpului. Faîma ei a străbătut repede cele cinci continente, dar Toti Dal Monte a rămas mereu în Italia și a locuit întotdeauna în micul sat

TOTI DAL MONTE

natal din nordul Italiei (Solighetto, la 30 de km. de Treviso).

E o persoană de statură mărunță, plinuță, brunetă; e îmbrăcată simplu dar cu mult gust, are ochii extraordinari de vii, scintilietori, senini, care îi dau și acum, la 75 de ani, o tinerețe neobosită. Vorbește simplu, necăutat, e la curent cu tot ce se întîmplă în lume în toate domeniile și, bine înțeles, mai ales în domeniul muzicii de tot felul. Vorbește frumos de Milva, de Claudio Villa, de Minna, de Gilbert Bécaud, Juliette Greco, Gianni Morandi („Morandi are o muzicalitate înnăscută și e un băiat draguț, care place tuturor”).

— „Cînd cînti pentru public trebuie să ai multe calități, nu e de ajuns una singură. Trebuie să cînti la fel întotdeauna, pe scena unui mic teatru de provincie, ca și cum ai cînta pe scena unei opere mari. Numai atunci ești un artist adevărat”.

Toti Dal Monte a fost căsătorită cu tenorul Enzo de Murò Lomanto cu care a avut o fiică — Marina Dolfin — astăzi speakeriță la postul de radio Roma. În vila ei frumoasă — Barbisanello, — de la Solighetto, e și astăzi o gazdă plăcută pentru toți vizitatorii din lumea întreagă.

AUTOMOBIL

1971

BILANT 1970
BILANT 1970
BILANT 1970
BILANT 1970

• Mulți dintre automobiliștii amatori din țara noastră au devenit posesorii ai noului automobil românesc „DACIA-1300“.

• Tinăra industrie automobilistică de la noi a produs automobilul „Dacia-1100“

• purtând numărul 25000

• A început fabricarea unui nou tip de automobil, pentru raliuri: „Dacia-1100-sport“.

• Deși traficul rutier a fost mai intens, numărul accidentelor de circulație a scăzut cu 3-4 la sută față de anul anterior.

• Cursele automobilistice desfășurate în 1970, au fost mai numeroase și mult mai spectaculoase. Dintre acestea, pe primul plan s-a situat „Raliul Dunării“, la care au participat echipaje din 12 țări europene precum și „Raliul Balcanic“.

• Odată cu mărirea numărului de membri, Automobil Clubul Român și-a extins activitățile oferind automobiliștilor asistență tehnică turistică, sportivă și juridică în țară și peste hotare, avantaje și priorități în excursii precum și în întreținerea și repararea automobilelor.

Ce va aduce nou anul 1971 pentru automobiliștii mai vechi sau pentru cei în devenire? Iată o întrebare pe care și-o pun, desigur, mulți dintre cititori și pe care redacția Almanahului „Magazin“ a adresat-o unor factori competenți în problemă:

— Ing. VASILE IORDĂCHESCU, secretar general al Automobil-Clubului Român.

— Ing. AUREL BREBENEL, director al I.D.M.S.

— Col. VICTOR BEDA, șeful direcției circulației din Inspectoratul General al Miliției.

Credem că răspunsurile date la ancheta noastră vor fi de folos automobiliștilor, cărora le urăm acum la început de an „Drum bun“.

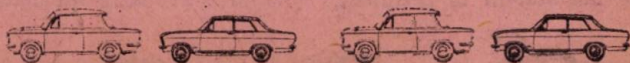
A.C.R.—o necesitate pentru automobiliști!

Ing. VASILE IORDĂCHESCU: Vom începe anul 1971 cu un număr sporit de membri ai Automobil-Clubului Român. Este o realitate care, desigur, ne obligă la sporirea serviciilor prestate, la diversificarea lor, la îmbunătățiri de ordin calitativ. Sperăm să antrenăm un mare număr de membri ai Clubului în acțiuni organizate de filialele din țară, spre exemplu, excursii în grup către cele mai frumoase și mai interesante zone turistice. Bazați pe experiența anului 1970, vrem să or-

ganizăm noi sate ACR — cel de la Snagov va continua să existe — în jurul Capitalei și al altor mari orașe.

Și în 1971 vom organiza în continuare excursii automobilistice în grupuri. Este o activitate ale cărei bune rezultate le cunoaștem: servicii asigurate, parcurgerea celor mai reprezentative drumuri turistice din țările respective, sprijin reciproc în cazul unor defecțiuni apărute între timp în cadrul caravanei. Vor continua, bineînțeles, și excursiile pe cont propriu, cu itinerare alese după dorință.

Amatorii de călătorii cu automobilul vor avea prilejul să viziteze țările ve-

cine — U.R.S.S., Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia, precum și Polonia, Cehoslovacia, R.D.G., Austria, Turcia, Italia. Fiecare din aceste țări pot fi străbătute pe mai multe trasee, în funcție de preferințele solicitanților.

În timpul excursiilor în străinătate, membrii ACR vor beneficia de o serie de avantaje oferite de Automobil Clubul Român prin convențiile încheiate de acesta cu organisme similare din alte țări. Amintim, printre altele, scrisorile de credit, pentru acoperirea unor cheltuieli necesitate de eventuale defecțiuni tehnice sau intervenții medicale, carnetul de asistență tehnică, automobilitică, bonurile de benzină în țările vizitate, asigurările ADAS pentru avarii (CASCO) și despăgubiri civile.

În afara Raliului României și a Campionatului național de viteză în coastă, Calendarul competițional 1971 va mai cuprinde un Campionat național de viteză în circuit, ale cărui etape se vor desfășura în câteva orașe din țară, care pot asigura traseele adecvate. Raliul României și Coasta de la Feleac vor fi din nou incluse în Calendarul sportiv internațional.

Lotul reprezentativ al ACR va participa în 1971 la Raliul Dunării și Raliul Balcanic, întreceri devenite tradiționale, și probabil, va lua startul în premieră,

la competiția internațională dotată cu „Cupa țărilor socialiste“.

Ce automobile vom cumpăra în 1971

Ing. AUREL BREBENEL:

Analiza evoluției de până acum a pieții autoturismelor în țara noastră, făcută recent într-un studiu al Institutului de cercetări comerciale din Ministerul Comerțului Interior a permis concluzia de ordin general că există largi posibilități de extindere a vânzărilor.

Problema constă însă în a cuprinde în piața autoturismelor categorii noi de cumpărători, proveniți din toate categoriile populației — ca profesie și grupă de venit — prin luarea unor măsuri corespunzătoare asupra modului de vânzare influențat de etapa respectivă.

Un obiectiv central ar trebui să-l constituie prezența unei oferte diversificate în care autoturismele de mică capacitate și cu prețuri reduse să ocupe un loc important în preocupările de viitor ale uzinei de autoturisme din Pitești.

Pentru anul 1971, datorită în special dezvoltării producției de autoturisme, prin I.D.M.S. se va pune la dispoziția populației cca 30 000 autoturisme. Dintre acestea, peste 20 000 vor fi automobile din producția românească (Dacia 1100 și Dacia 1300) care, prin calitățile lor, sînt foarte apreciate

și căutate atît în țară cît și peste hotare.

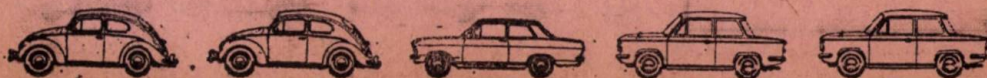
Pentru diversificarea sortimentelor, pînă la apariția a noi produse indigene, s-a propus a se aduce în continuare în anul 1971 autoturisme din import: Moskvici, Skoda și Trabant.

Dezvoltarea parcului de autoturisme obligă în paralel la dezvoltarea unităților SERVICE ce aparțin M.I.C.M., consiliilor populare și UCECOM. În ce ne privește, vom contribui la dezvoltarea rețelei comerciale de piese, accesorii și cosmetice auto pentru a rezolva nevoile imediate.

Complexul Militari din București, unitate modernă de vânzare a autoturismelor și pieselor de schimb, care intră complet în funcție cu întreaga capacitate în anul 1971, prin dotarea și organizarea propusă răspunde tuturor exigențelor și nevoilor posesorilor de autoturisme. În acest complex funcționează un magazin reprezentativ al tuturor produselor auto depozitate, iar clienții care își ridică autoturismul se pot aproviziona cu tot ceea ce doresc. Aici va funcționa și rambursul poștal care va răspunde prompt la toate solicitările venite din întreaga țară.

Știi să circulați în orice condiții?

Col. VICTOR BEDA: În 1971, în pofida sporirii numărului de autovehicule, continuînd a merge pe linia

unor exigențe ridicate față de toți participanții la circulație, vom realiza mai departe o evoluție pozitivă în domeniul disciplinei rutiere, și implicit în ceea ce privește reducerea numărului de accidente de circulație.

Unii conducători auto își manifestă îngrijorarea că drumurile noastre nu vor „suporta” o creștere în continuare a volumului traficului și în consecință ne vom deplasa cu greutate din cauza aglomerației. Studiile efectuate de organele competente desmint această părere, covârșitoarea majoritate a arterelor rutiere putând face față unor creșteri importante a intensității traficului.

Arterele suprasolicitate, în special cele de penetrație în marile orașe au început să fie lărgite, acțiune care va continua și în anul 1971, concomitent cu realizarea primelor noastre autostrăzi.

În calitate de semnatară a documentelor internaționale asupra circulației rutiere, țara noastră a militat întotdeauna pentru perfecționarea, modernizarea și îndeosebi uniformizarea pe plan european a normelor de circulație rutieră. Concretizând câteva din principalele perfecționări care au fost introduse la noi și vor fi aplicate anul viitor, ne putem referi la numeroasele

tipuri noi de indicatoare incluse în recenta lege a circulației și care vor continua să fie instalate pe arterele rutiere ale țării noastre, la adoptarea culorii galbene pentru marcajele statice (trecuri de pietoni, stații pentru mijloace de transport în comun etc.), care vor spori vizibilitatea acestora în condiții de timp nefavorabil etc.

O cerință deosebit de importantă pentru sporirea gradului de siguranță a circulației este introducerea tipurilor de semafoare cu mai mulți timpi (capabile să realizeze separarea circulației vehiculelor de cea a pietonilor și asigurarea deplasării în siguranță în toate direcțiile, în special la intersecțiile aglomerate ale marilor orașe).

Fiind recunoscută însemnătatea deosebită a pregătirii candidaților — șoferi, ca factor de bază în siguranța circulației, și în cadrul acestei pregătiri a rolului instructorilor — se va efectua o examinare severă pe baza prevederilor legale a întregului corp de instructori în scopul „brevetării” celor mai valoroase elemente.

Pentru a da circulației cursivitatea necesară, va fi aplicat un nou sistem de semnalizare a locurilor de staționare, de oprire interzisă, de natură să înlăture complet situațiile confuze. Para-

lel, vor fi revăzute toate restricțiile de acest gen utilizându-se pentru parcare pe trotuare spațiile care se pretează în acest scop.

Pentru facilitarea circulației la intersecții, va fi utilizat sistemul modern al numărului sporit de benzi pentru intrare în încrucișări. Concomitent, pe străzile cu mai multe benzi va fi interzisă cu strictețe staționarea în zone de preselecție, obstacol care deranjează grav circulația și constituie o permanentă sursă de accidente.

Pentru a da un caracter practic învățării regulilor de circulație de către copii, vor fi realizate cu sprijinul organelor locale parcuri-scoală de circulație, având toate dotările la scara redusă a unor artere rutiere. Copiii vor putea astfel să învețe pe viu abecedarul circulației.

Intrarea și ieșirea copiilor de la școli și, în special, traversarea străzilor va fi îndeaproape supravegheată de către lucrătorii de miliție, care vor putea corecta pe loc eventualele greșeli ale micilor cetățeni.

Pentru ca restricțiile de viteză impuse prin indicatoare să nu reprezinte o frână în circulație, ci să corespundă nevoilor reale ale circulației, se va aplica metoda modernă a vitezelor medii efectuându-se în acest scop măsurătorile necesare.

DACIA 1300

ȘI PRINCIPALII SĂI RIVALI

Cele două surori gemene Renault 12 și Dacia 1300 se bucură de un bun renume pe piața mondială. Revista L'auto-jurnal din Paris a publicat rezultatele unor teste făcute de specialiști din care se vede că aceste tipuri figurează alături de automobile cu renume, datorită calităților lor tehnice — constructive.

Cităm din aprecierile specialiștilor:

... Ținuta de drum este mai mult decît sănătoasă; este una din mașinile care fac plăcută conducerea...

... Ea se joacă cu dificultățile unui parcurs accidentat. Marchează în mod evident un considerabil progres față de tehnica precedentă, cea a mașinilor cu motorul în spate.

... Am fost foarte surprins de performanțele și comoditatea acestei mașini.

... În ceea ce privește silențiozitatea, a atins un nivel categoric bun. Confortul oferit de suspensie este remarcabil.

... Motorul este suficient de elastic și permite reprize în viteză a patra, chiar pornind de la 30 km/oră. Bună ținută de drum...

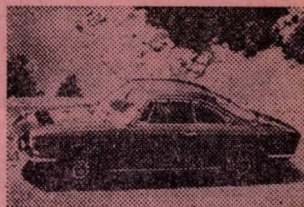
... Conducerea nu cere manevre speciale, iar mașina consimte chiar anumite erori (de conducere) care la alte mașini s-ar plăti scump. Interesantă, tendința de a derapa cu spatele în cazul reducerii gazelor în curbă. Frânele cer un efort de pedală foarte redus.

Toyota Corolla

Fiat 124

Simca 1200 S

Mazda familial coupé

Lancia Fulvia

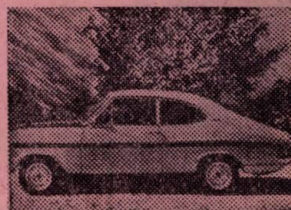
Ford Capri

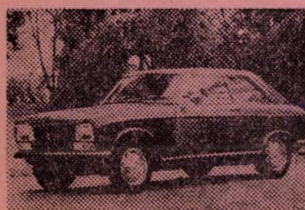
Ford 12 M

W. M. Karmann

Opel Kadett

Peugeot 304

Alfa Romeo Gt. Junior

Auto Bianchi Primula 5

Renault 4 Fourgonnettes

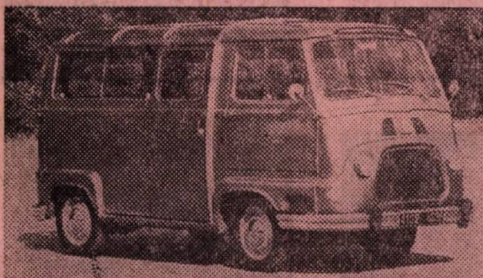
Renault 6

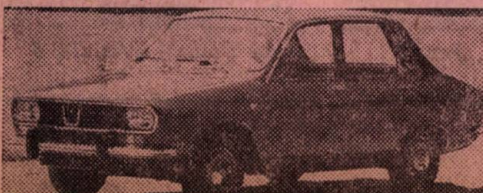
Renault 4

Renault 8 S

Renault Estafette

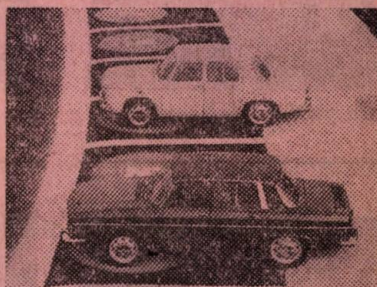

Renault 12

FAMILIA „RENAULT“

Renault 16 T.S.

Renault 8 și 10

4, 6, 8, 10, 12, 16, iată în linii mari gama turismelor din familia „Renault”. Acestea li se adaugă diferite variațiuni pe... aceiași număr precum și două tipuri pentru transporturi mici: Fourgonnettes și Estafette. La toate tipurile se vor aduce însă o serie de îmbunătățiri în 1971.

R 4 va avea echipament electric de 12 volți în loc de 6 volți. O serie de îmbunătățiri se vor aduce caroseriei atât în exterior cât și în interior.

R 6 va avea un rezervor pentru carburanți de 42 l în loc de 32 l, o nouă pedală, indicatorul de direcție în stînga, cilindri în diametru de 19 mm în loc de 20,6.

R 8 va fi construit și în versiunea „Automatic”, iar cu R 8 S va putea ajunge la peste 145 km la oră.

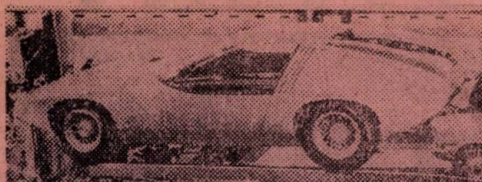
R 10, de asemenea, în versiunea „Automatic”, cu toate vitezele sincronizate.

R 12 va avea unele modificări la caroserie (un nou tip de pedală de accelerație, oglindă retrovizoare eclipșabilă, schema vitezelor gravată pe ciupercă din capul schimbătorului de viteză etc.).

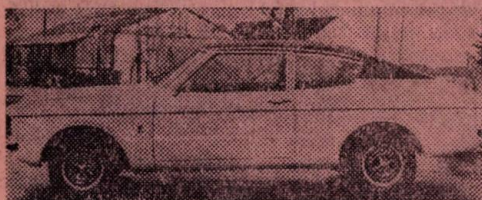
R 12 Gordini va putea atinge o viteză de 185 km pe oră.

R 16 va avea ceva mai multe modificări: viteză maximă 145 km pe oră; cilindrul motorului — 1565 cm; numărul de cod — R 1152, frinare — sistem R 16 T.S.; cutie de viteză automatică, după dorință; maneta frinei de mină — la dreapta conducătorului; retrovizoare eclipșabile; reglarea luminilor mari prin comandă interioară etc.

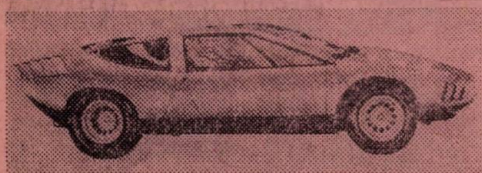
● NOUȚĂȚI ● AUTO ALBUM ●

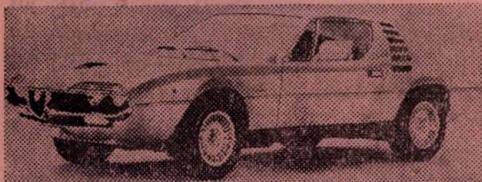
Simeca, 1301 variantă „auto-tradă”, motor de 1500

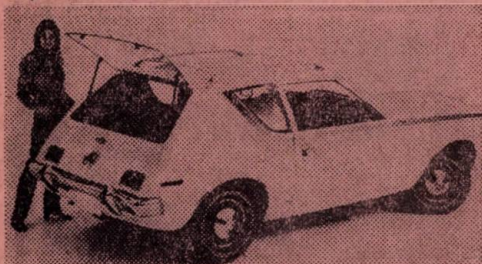
Ford 15 M

Un Alfa Romeo Iguana

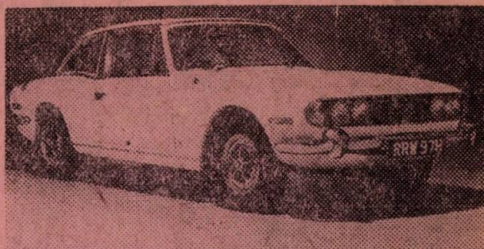
Alfa Romeo Montréal

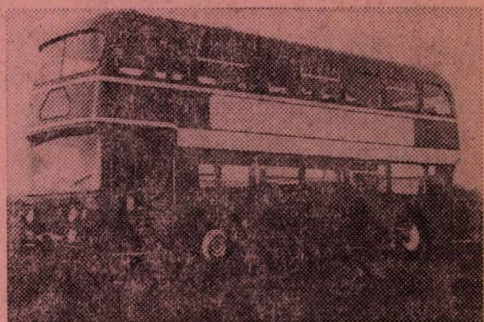
Cremlin (SUA) un mini al lui Motors Corporation (4,03 m lungime)

R. 12 Station

Triumph

Daimler

Volkswagen K 70-cu tracțiune în față;
1605 cm c (148—158 km oră)

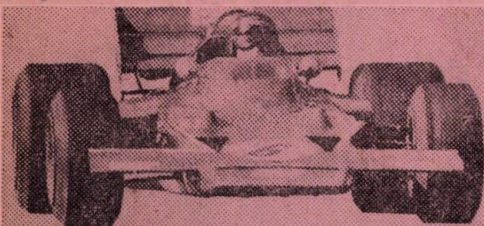

Honda — mini — 360 de lux

● NOUȚĂȚI ● AUTO ALBUM ●

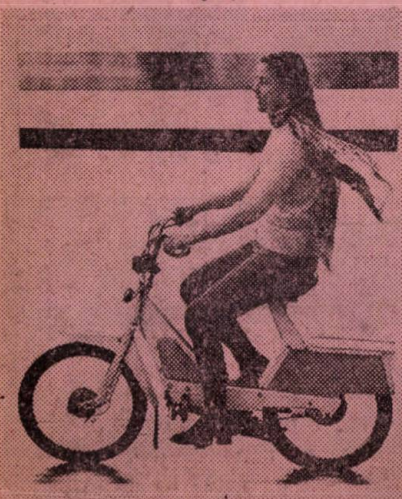
Volga M 24 — caroserie nouă

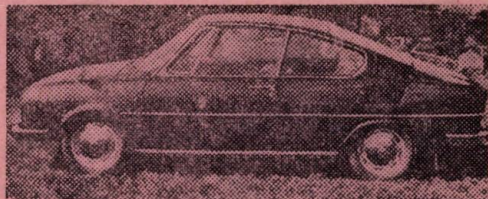
Lotus 72, spaia pistelor de raliuri.

Volvo — piele în interior; faruri cu rază mare; motor cu injecție electronică

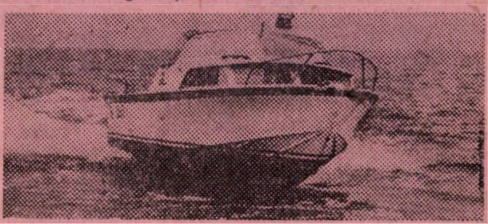
Flash — un nou ciclomotor solex pentru adolescenți; 1,530 m. lungime, 1 m. înălțime; 49 C.C; 40 km. oră.

Skoda coupé 110 R — motor 1110

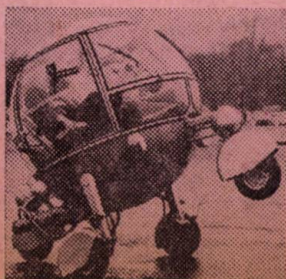
Pontiac cu parașocuri din materiale sintetice

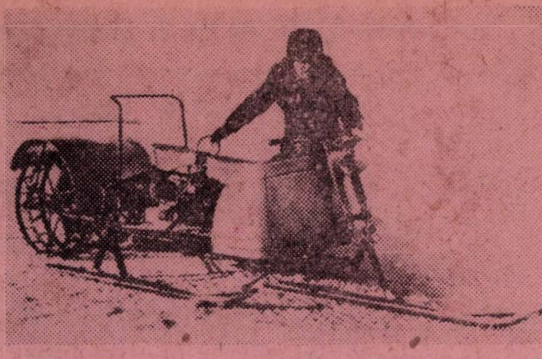
Arcoa — 6 locuri. 120 c.p., lung de 5,70 m, larg 2,30 m

Bond; motor de 700 cm.c. 4 cilindri și 3 roți; viteza 125 km h.

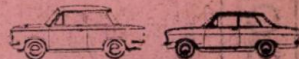
Automobilul anului în piața Concorde—Paris. Motor în 2 timpi; cap. cil. 248 m.c. viteze 20, 82, 45, retur 20 km. Motor Jean — Pierre Ponthi

Ca să nu mai aibă probleme dificile iarna, inginerul sovietic Nahimov și-a construit un vehicul original: automobil pe schiuri. Acesta poate transporta două persoane cu 40 km pe oră, pe sol plat.

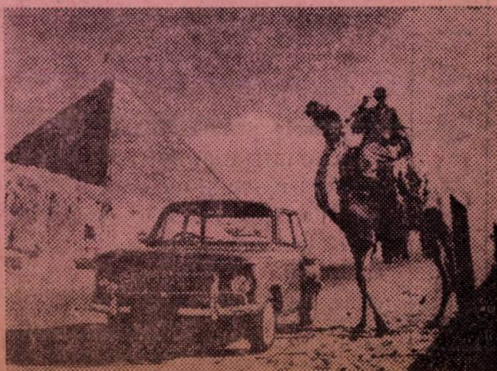
Cine are prioritate? Automobilul sau broasca, festoasă? Se pare că broasca intrucit vine din... dreapta. Dv. ce ziceți?

Carul cu boi nu se pune în mișcare decît cu benzină? Așa se pare. Fotografia făcută la Edirne în Turcia, reprezintă însă umplerea unui butoi de metal cu carburant lichid pentru o stație de tractoare.

Printre piramide, un N.S.U. Prinz, care-și încearcă puterile cu cămilele desertului african. Cine va câștiga cursa?

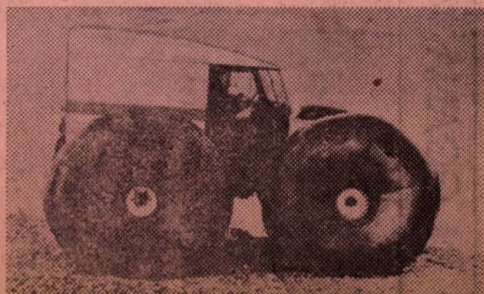

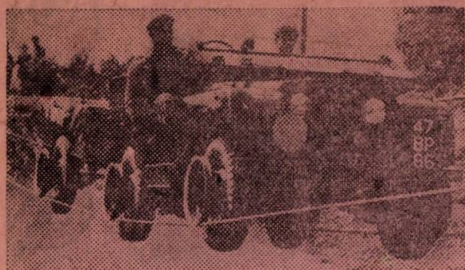
Inamicul public nr 1. Da. Acesta-i automobilul care a invadat orașele lumii, care face aerul de nerespirat. Ce facem, cetățeni? Nu vrei să mai mergem și pe jos?

Autovehiculul lunar tip „General Motors”, poate fi dirijat de pe pământ. După cum spun specialiștii, el poate parcurge într-un an 1 000 km pe orice teren. Bateriile care-l alimentează se regenerează sub acțiunea razelor solare.

Uriasele pneuri ale autovehiculului din fotografie sînt din nylon și au diametrul de 1,30 m. Ele sînt montate la un Land Rover cu care se poate circula pe orice teren și chiar pe... apă.

Automobile pe sirmă. Pentru a traversa riuri fără poduri, constructorii englezi au exersat cu succes acest sistem de roți cu geantă dublă. Pe una din dubluri s-au montat cauciucuri, cealaltă a rămas liberă pentru asemenea împrejurări.

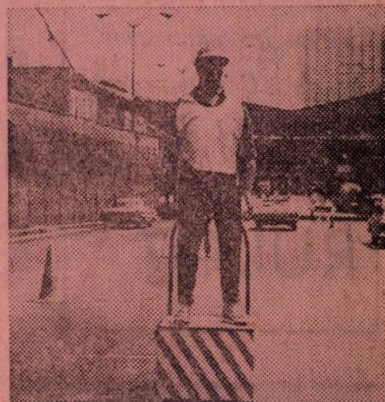
Sculptură în roată de automobil, executată de Arthur Gill. Așa a luat ființă pneu-sculptura. „Opera” se realizează în patru-cinci zile și are drept scop crearea unor pneuri cit mai rezistente și utile în orice împrejurări.

• ÎN GOANA MAȘINII •

• ÎN GOANA MAȘINII •

Zebra și maimuțele în jungla africană. De data aceasta, zebra este un Autopianchi 111 care face probe de rezistență pe drumurile contorsionate de pe platourile înalte din Kenya. Automobilul are succes și la maimuțe...

Sam — agentul de circulație de pe podul „George Washington” din New York. Totul pare în ordine. Dar trebuie să știți că Sam este din material plastic și este acționat automat.

Ghiozdanul fosforescent poate fi văzut pe spatele elevilor din unele orașe ale R.F. a Germaniei.

„Surf-Racer” cu motor Solex în 2 timpi și 49 cmc, transmisie în spate, frine pe tamburi, ambreiaj centrifugal. Acest nou vehicul este tot mai des folosit în curse citadine de mare spectaculozitate

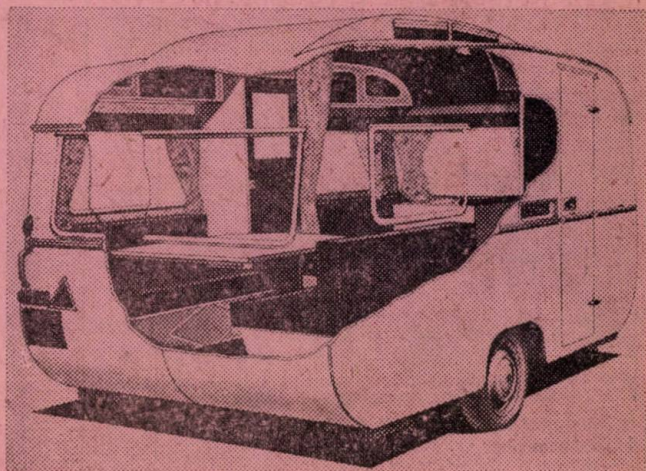
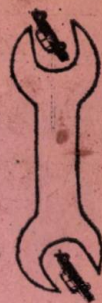
RULOTA

În turismul modern, rulota este din ce în ce mai folosită. Aceasta casă pe roate a devenit mereu mai perfecționată, mai utilă, mai comodă. Modelele pe care vi le prezentăm vorbesc de la sine. Ce părere au constructorii români? Când vom cumpăra de la I. D. M. S. și rulote?

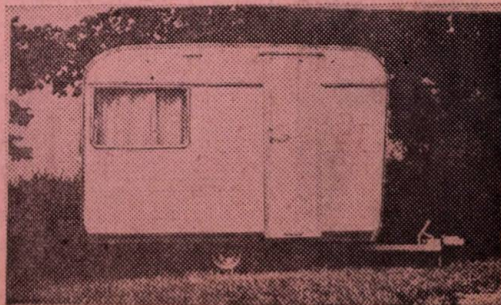
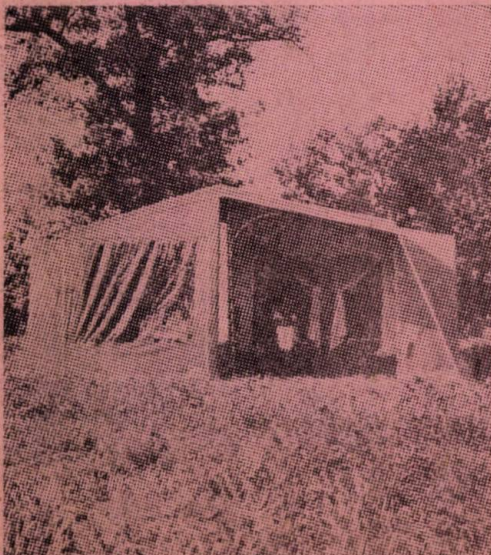
RULOTA

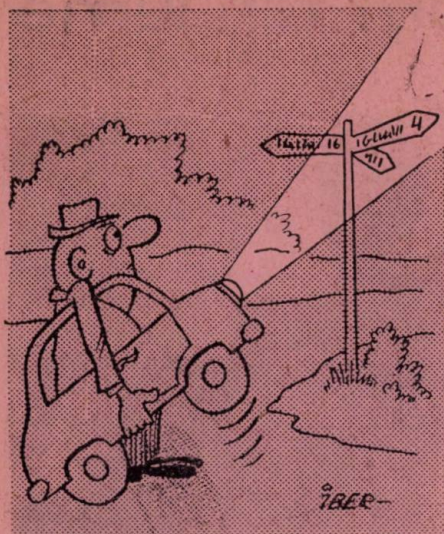
Dacia 1300 poate transporta ușor o rulotă de $3,60 \times 2 \text{ m} = 540 \text{ kg}$.

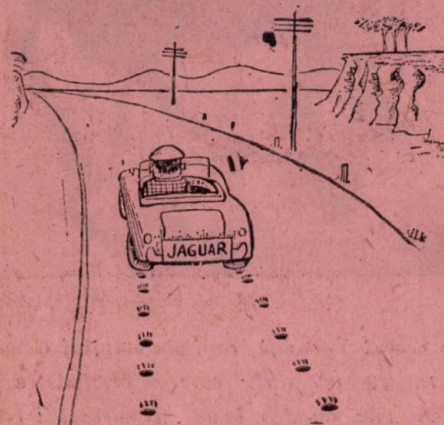
Diferite modele de rulote

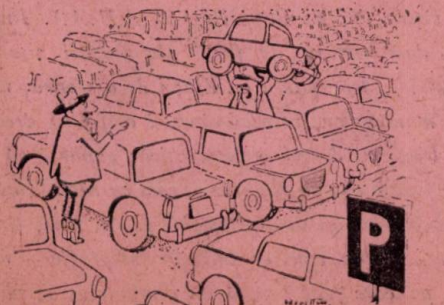
• U M O R •

Fără cuvinte

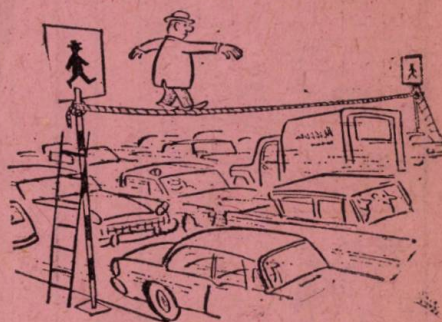
Fără cuvinte

— Acesta-i al do!

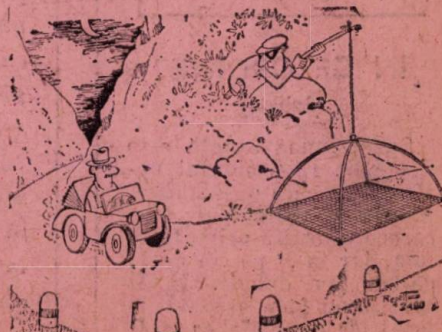
— Lasă-mă să chem un taxi. E singura
posibilitate să trecem strada

Trecere pentru pietoni

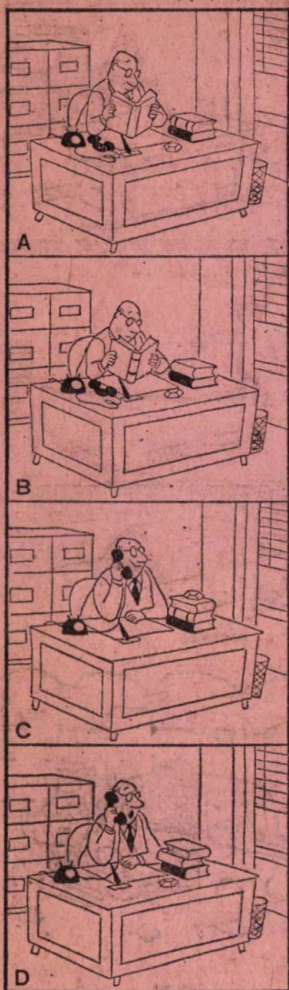
Ce articol azi?

Fără cuvinte

ÎN CE ORDINE?

Ținând seama de conținutul lor, trebuie să indicați succesiunea exactă a celor patru desene.

ÎN CE ORDINE?

(Soluția)

Succesiunea exactă este C, A, B, D. În C eroul nostru își cere o lămurire. A este faza următoare, deoarece consultă primul volum, iar în B pe cel de al doilea (cu dungi). În D cărțile au fost așezate la locul lor dar altfel ca în A.

Cel mai tare om din lume

În orașul Yaoundé, capitala statului Camerun, trăiește un tânăr care se pretinde a fi „cel mai tare om din lume”. Numele lui este Simon Rifoey, zis ingerul din Mississippi (a trăit câțiva ani la Grenville, în S.U.A.). Iată câteva demonstrații de forță ale acestui titan: ține în loc, trăgându-l cu dinții de o sfoară, un avion monomotor, împiedecându-l astfel să decoleze; trage cu dinții o locomotivă; suportă să i se pună pe piept patruzprezece saci cu nisip; lasă să treacă peste el un automobil și, în fine, ține în dinți — așa cum se vede în fotografie — un scaun pe care șade comod un compatriot al său.

Idei FURATE

POVESTIRE FANTASTICĂ - NESERIOASĂ

Un holi-up la Banca Mondială de Idei pu a să ne aducă o avere fabuloasă. Era suficient să sustragem câteva dosare, depuse acolo în așteptarea momentului industrial oportun și... să le folosim.

Asistentă mea, domnișoara O, îmi acceptă ideea entuziasmată și se oferă să participe la acțiune. Planul era simplu, eficace, cu minimum de riscuri și nu cerea decât viteză plus precizie.

În ziua stabilită am efectuat acțiunea. Domnișoara O se introduse în clădire cu ajutorul unui permis fals, la 12' înaintea terminării programului de dimineață. Ieși din lift la etajul 65 și coborî scările pînă la 63, unde intră în biroul 6372 „STRICT INTERZIS”. Îi adormi pe paznici folosind un gaz pulverizat din tubul de ruj. Intră în seif unde șeful și contabilul semnav un opis și îi adormi la fel. Umplu servieta, apoi deschise fereastra și-mi semnaliză. În aceea secundă eu aterizăm cu elicopterul pe terasa unei clădiri învecinate. I-am zvîrlit o frînghie. Și-a legat-o de mijloc. Am tras-o în carlingă și am decolat înainte ca să fi avut cineva timp să înțeleagă ceva. Mi-a spus, îmbujorată, că a sustras șapte dosare și o sticlă. Își închipise că-i un scotch rom, dar pe sticlă scria „Revelator Esențial”. Nu știam că lichidul acesta posedă capacitatea de a materializa cuvintele ce conțin o idee. L-am luat cu noi din curiozitate. Mai bine l-am fi aruncat.

Ne-am dus la vila mea, am vîrit elicopterul în hangar, am tras o dușă dintr-un scotch vechi, am trimis-o pe domnișoara O să pregătească o cafea și m-am cufundat în lectura primului dosar: DEVIATORUL DE PROIECTILE.

După cinci pagini am înțeles că e vorba de un con cu un generator magnetic foarte

puternic. Poseda capacitatea de a schimba pînă și traiectoria rachetelor magnetice sau teleghidate. Am început să-i calculez valoarea, în ipoteza că încep să-l fabric în serie. Beneficiul anual putea să atingă un miliard de dolari. Puteam să-l vînd tuturor guvernelor înarmate și să desființez astfel eficacitatea oricăror arme. În caz de război, ar fi tras unii în alții fără să se poată lovi.

Domnișoara O aduse tava cu cafele, dar abia îmi întinse ceașca surizînd cordial, că, brusc, o rafală de automat ciurui fereastra și se opri în tavan. Am sărit la dișna și am trîntit-o la podea. O a doua rafală trecu țiuind, sparse ceva pe masă și gloanțele se prăriră în perete cu un serîșnet rece. Se auzi o voce răgușită amplificată de un megafon portativ demodat și bine cunoscut: al poliției locale. Ne soma să ne predăm... Fără condiții...

Am apăsă pe un buton ca să blochez intrările cu panouri de blindaj. Se auzi un uruit. Cîștigasem timp. M-am tîrît spre fereastră și, lipit de perete, m-am ridicat să studiez situația din curte. Din păcate, mi-am pierdut echilibrul. M-am agățat și încureat în draperie. Curtea era plină și, pe hangarul elicopterului doi polițiști ridicară mitralierele. Am văzut cum vin spre mine fulgere în evantai. Gloanțe care, în fața ferestrei, cotiră în unghi larg. După o secundă de spaimă, un gînd: DEVIATORUL DE PROIECTILE! Am întors capul spre birou. Un con de metal fluorescent se înălța în locul dosarului. Alături, lingă teancul de dosare cu idei furate, trona sticla de „Revelator Esențial”: avea gîtul rupt și o șuviță subțire de lichid se prelingea spre deviator. Iată pentru ce era bun revelatorul!

M-am descureat din perdea. Polițiștii trăgeau ca niște nebuini și fulgerele, în fața

ferestrei, dansau conga. Mă apăsau rafalele ce lătrau. Trebuia să scap de musafiri. Oare exista un astfel de mijloc în dosarele astea? Domnișoara O se ridică timorată și folosi surusul numărul nouă ca să întrebe ce s-a întâmplat. Am poftit-o să-și bea cafeaua până caut o idee.

Primul dosar pe care l-am luat, era GAINA ELECTRONICĂ. Nu aveau ei nevoie de ouă, ci de arme. Un miros dulceag îmi izbi nările și ochii se împieliră. Prin geamul ciuruit năvălise un jet de gaze narcotice. Dosarul îmi scăpă și căzu pe șuvița de lichid revelator, lângă deviator. Un somn cețos mă bufnă, mă prăbuși, mă încețoșă dar... m-a trezit un coteodăcit infernal. Am spart o fiolă de cofeină, am supt lichidul amar, am studiat situația și am fugit spre geamul opus ca să-l sparg dintr-o lovitură. Curentul mătură gazele. Am răsuflat aer curat.

Găina de metal oua fără întrerupere și făcea un zgomot infernal. Jumătate din cameră era tixită de câteva straturi de ouă. Domnișoara O zăcea lângă stratul ce creștea. M-am repezit la găina. Sute de ouă proaspete frozniră și cedară sub pașii mei. Am răsucit butonul „stop” și găina tăcu. Apoi m-am ocupat de asistenta mea. I-am dat o fiolă de cofeină și ea, trează și buimacă, oftă cu surisul numărul doi pe buze. Când văzu producția imensă ce ne înconjură se scutură scirbită și, cu surisul numărul trei spuse „Oh!” — și leșină simbolic. Asta însemna că trebuia să convoc o echipă de curățenie de la centrul de menaj.

Prin geam se ivi un polițist, curăță cioburile, se urcă pe pervaz și trase fără somație. Gloanțele, firește deviară. L-am improșcat cu ouă până a căzut. Deviatorul se pare că era ineficace în cazul proiectilelor de natură organică.

M-am repezit la masă, și, printre dosare, am găsit ceva ce mă putea ajuta: ROBOTUL COLOIDAL. L-am răsfoit infrigurat și n-am citit decît o frază: „răspunde și acționează la comenzi orale, dar are sentimente și un cod moral sever”. Prin toate ferestrele se iviră mutre de polițisti. O picătură de revelator și... un om de gutapercă mă salută ca un portar de operetă exclamînd: „Ordonafi stăpine!” Polițistii escaladau pervazele, cu armele întinse, puțin iritați de cororul de ouă ce urmau să-l traverseze ca să mă înhațe...

„Domnule Robot Coloidal — am spus eu încintat de salutului său cordial și supus — fii te rog amabil și gonestе musafirii ăștia nepoftiți”.

Dar el nu se clintî.

Polițistii, hotărîți, înaintau pășind prin ouă ca berzele prin apă. Eram încolțit.

M-am infuriat. Ce stăpin sînt eu pe robotul asta? Îmi zice „stăpin” și nu mă ascultă. Nu-i place vorba bună? N-o înțelege. O să mă înhațe sticleții cu el cu tot.

Un polițist îmi flutură înaintea nasului o pereche de cătușe, doi mă înhațară și trei o ridicară pe domnișoara O.

„Robot idiot!” am răcnit eu disperat. „De ce naiba nu gonesti sticleții ăștia, bă!”

Și ce a urmat după asta... un vis! Robotul se porni ca un titirez, mă scăpă de sticleții și, în două secunde, goli camera și de ei, și de ouă. Cînd s-o înhațe și pe domnișoara O, m-am răstit la el. „Bă, timpitule, las-o în pace. Dînsa-i asistenta mea”. El îi slobozi părul și incremeni exclamînd: „Ordonafi stăpine”.

Domnișoara O spuse „A-au!” și leșină autentic.

În curte frînără cîteva mașini. Ploua cu polițisti. Se pare că un hold-up la Banca Mondială de Idei meritasе osteneala. Am numărat camioanele: zece. Plus tancurile în apă și un pluton din poliția călare. Era timpul să-mi pun robotul la treabă. L-am injurat intraductibil și i-am poruncit să-mi curețe proprietatea de sticleți.

Și mi-a curățat-o... Zburau mașinile și musafirii peste gard, într-un nor de ouă, ca niște frunze vestede imprăștiute de copita unui măgar isteric. Domnișoara O își regăsise piuitul și îl privea, îl aplauda, țopăia, căzuse în transă și îi făcea o galerie frenetică: „Hai băiete, hai și dă-i!” Entuziasmul ei mi se păru nifel prea mare dar n-aveam timp să studiez cauzele și modul de răbufnire al instinctelor atavice. Era cazul să plecăm de aici pînă se poate și nu vine armata; trebuia să dispărem fără urme, ca să putem valorifica în tihnă toate ideile cu ajutorul revelatorului.

Am ales dosarul STILOU ZBURĂTOR, care avea subtitlul „mini-propulsor rapid pentru distanțe lungi cu reincărcare automată”. L-am răsfoit să-i aflu datele tehnice și modul de funcționare. O picătură de revelator și... iată, pe masă un stilou banal cu trei butoane: P, O și RA (pornire, oprire și reincărcarea automată). Am pus pe geam găina, am pornit-o și i-am făcut vînt în curte. Robotul avea de lucru berechet pentru ziua de azi: și ouă, și polițisti, și tancuri și alte mașini ce vor sosi...

Canapeaua îngustă mi se păru cel mai potrivit mijloc de voiaj, pentru puterea de tracțiune a stiloului. Trasă lângă fereastră, puteam decola mai ușor. Patul n-ar fi încăput. Am înhațat dosarele, deviatorul și sticla de revelator. Am încălecat pe stiloul zburător pregătit și am invitat-o pe asistenta mea să încalece în spatele meu. Era obișnuită să mă asculte, dar, acum, a fost nevoie să fac apel la autoritatea mea pe care robotul coloidal o minimalizase substanțial. Mai precis: i-am tras o pereche de palme și am injurat-o ca un porc. E adevărat că, în mod obișnuit, sînt un gentleman, dar în situația noastră critică n-am avut altă soluție ca s-o smulg din fața spectacolului care o magnetizase...

O oră mai târziu, eram în plin ocean, deasupra unui șir de atoli nelocuite. Am ales unul mai izolat și mai spațios, pe care se dezvoltase o vegetație tropicală luxuriantă. Am coborât în cercuri largi și am aterizat într-un luminis, pe o faleză lină. Am coborât de pe canapea și ne-am instalat în umbra unui cocotier. Pentru orice eventualitate, am reînecărat stiloul cu aer din care acesta își extrăgea resursele de energie necesare propulsiei. Eram obișnuit cu surprizele și socoteam obligatorii cîteva măsuri de precauție. Mai știi, poate vom fi nevoiți s-o ștergem și de aici. Pe jos, prin ocean, ar fi fost imposibil.

Oboseala și emoțiile ne răzberă. Înainte de somn, o baie n-ar fi stricat însă mă gîndeam la rechini. Ideea odihnei a primit de la domnișoara O. un răspuns elocvent: surisul numărul nouă. Da, dar pînă să adormim... Dumneaei se afla încă sub impresia spectacolului violent, magnific, al deslășurării superbe de forță, rapiditate și precizie pe care i-l oferise robotul. Ofta, suspina, trecea prin gama de surisuri efectuînd alternanții uneori distonante. Am întrebato ce a pățit și dînsa îmi spuse că nimeni și nimic n-o ajută să adoarmă. Și pentru că eram singurul bărbat de pe insulă care poseda calități vital necesare pentru a fi ajutat în această direcție, domnișoara O. își aduse aminte, că în urmă cu patru luni, îi oferisem un buchet de trandafiri roșii. „Culoarea pasiunii!” — conchise dînsa și îmi servi un suris nou, necunoscut, special: numărul zece. Am admis amîndoi foarte tîrziu din cauza prodigioasei sale memorii.

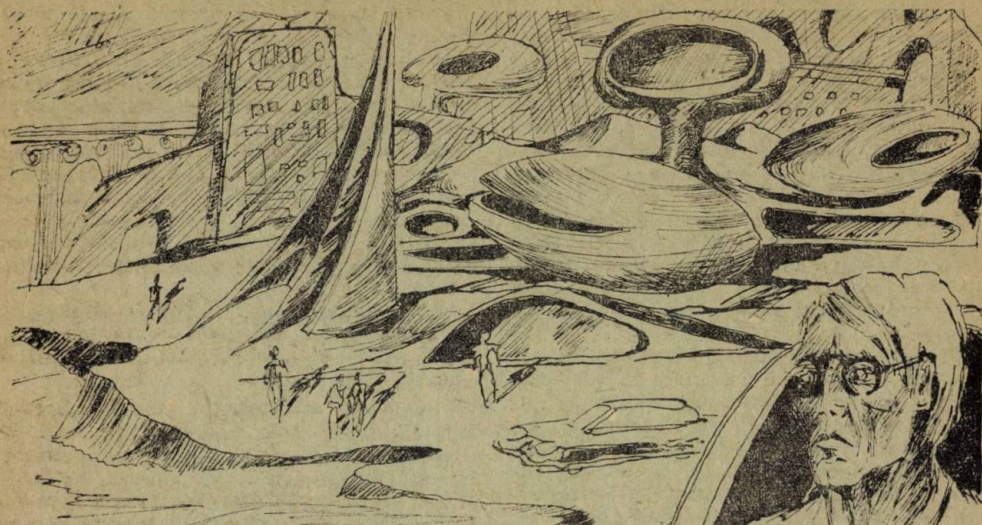
Dimineață am studiat cu atenție cele trei dosare rămase și am rămas mut de plăcere și admirație. Perspectivele ce mi le deschideau materializarea și utilizarea lor, erau amețitoare.

Pentru început, am picurat revelator pe dosarul SPIONUL GINDURILOR, care avea subtitlul: „dispozitiv miniatural de investigarea gîndurilor prin intermediul unui ecran de recepție a semnalelor electro-bio-chimice emise de creier și prelucrate de un computer care le transmite unui alt ecran sub formă finită de imagine cinetică sincronizată”. Voiam să pot controla gîndurile asistentei mele. Noaptea noastră fusese foarte frumoasă, dar izolați cum eram, trebuia să fiu prudent cu acest gingaș creier de femeie: dacă-i trece prin cap vreă trîznaie periculoasă necontrolată, unde ajungeam? Cu femeile trebuie să fii totdeauna foarte atent și permanent lucid, altfel... Chiar și pe un atol neștiut și pierdut în imensitatea oceanului, o femeie inteligentă și frumoasă reprezintă un real pericol.

O picătură, o secundă și... iată SPIONUL GINDURILOR: un fel de tabacheră cu două clape, groasă de trei degete. Pe o ață — un ecran zgrunțuros, dintr-un conglomerat de grafit, plumb și siliciu: pe cealaltă — o lentilă verzuie convexă. Pe o muchie atîrna capsula cu șnur pentru ascultarea coloanei sonore. Tiptil, m-am apropiat de asistenta mea care dormea, surizînd prin vis. Mă interesa mult să verific parametrii tabacherii și să stabilesc după conținutul viselor domnișoarei O., coeficientul de sinceritate pe care mi-l acorda.

O apăsare pe elapă și... în ecran am văzut scena de ieri: polițiști și ouă zburînd zvîrlite de forța unui individ fantastic de puternic și rapid. Dar individul acela nu era robotul coloidal. Individul acela eram eu. Satisfăcut de coeficientul de sinceritate identificat, am virat tabachera în buzunar și am studiat dosarul următor. Nu mă gîndeam că femeia se poate minți pe sine în vis...

Dosarul COMPLEX INDUSTRIAL MINIA-TURAL DE PRODUS ORICE, DIN AER, PRIN PROGRAMARE ORALĂ, era o căsuță cu două deschideri: o fereastră la care trebuia să anunți comanda și o țevă de eșapament prin care se livra obiectul. Pe acoperiș avea ecrane cu grile pentru captat aer, particole și energie cosmică.

Prea mă simțeam abrutizat de lipsa elementelor ce compun micile comodități și tableturi ale unei vieți civilizate și m-am grăbit să comand: o mașină de ras cu baterii, o cadă de porțelan cu boiler încălzit sau răcit de energia radiației solare, un stocător de fructe, un reșou electric cu baterii, un aparat de radio și un balansoar. În ritmul de un obiect pe secundă, complexul mi-a livrat comenzile formulate. Căldura soarelui ce începea să se resimțea, m-a determinat să suplimentez comanda cu un frigider.

M-am îmbăiat, m-am ras, am pregătit pentru micul dejun o salată de fructe și un cocteil de legume. Domnișoara O. dormea cu surisul numărul zece pe buze. Am trezit-o și am invitat-o să beneficieze de noile noastre bunuri. Bosumflată și-a frecat ochii avînd pe obraz strîmbătura numărului optzeci și trei dar cînd a văzut surpriza ce i-o pregătisem, mi-a sărit de gît chiuind: Te iubesc. Ești cel mai grozav bărbat din lume.

În timp ce-și făcea toaleta, am comandat tot ceea ce ne era necesar pentru a beneficia de o viață ultramodernă în acest colț virgin al naturii. Printre altele, și o casă gonflabilă. Cu ajutorul unei pompe, în două minute am umflat cutia de masă plastică pînă la proporțiile unei vile de lux.

La micul dejun, pentru a răsplăti coeficientul de sinceritate, afecțiune și complezență pe care îl descoperisem în gîndurile din visul domnișoarei O i-am comandat o limuzină

de ultimul tip. Complexul mi-a livrat-o imediat. Din nefericire însă, iubita mea s-a bosumflat repede: n-o putea folosi din cauza lipsei de șosele. Venise vremea să-i demonstrez că aveam și idei personale. Domnișoară, îți garantez că pînă mîine dimineață vom avea șosele. Și am comandat o combina de executat drumuri cu două benzi de circulație.

Două zile mai tirziu, atolul nostru era un adevărat rai ultramodern și ultraigienic. Dispuneam de baruri automate, restaurante deservite de roboți stilați și calmi, un centru de calcul, o escadrilă de avioane supersonice pilotate de roboți, o flotă de submarine atomice și una de vedete rapide. În ceea ce privește rachetele, amenajasem o bază unde instalasem deocamdată 5.000 bucăți, ceea ce era mai mult decît necesar.

Puteam începe oricînd acțiunea de cucerire a pămîntului și mărilor. Pentru prima mișcare voiam să arunc mînușă în obrazul fostului meu diriginte care mă clasificase drept cel mai neputincios dintre elevii săi. Pe capul meu era pus un premiu de un milion de dolari și pe toate lungimile de undă se făcea o publicitate grozavă în jurul acestei sume. Rîdeam cînd auzeam și pofa de lucru îmi sporea vertiginos. Ardeam de nerăbdare să termin toate detaliile planului meu și să intru în război, singur contra planetei.

Nu folosisem revelatorul pentru ultimul dintre dosare: INVIZIBILIZATORUL — o substanță care te făcea invizibil definitiv. Consideram acest dosar drept arma secretă specială pentru cazuri de forță majoră. N-avea nici un sens să mă fac ireversibil nevăzut. Dar ocazia s-a ivit mai repede decît m-aș fi așteptat.

Intr-o după amiază, stăteam în cabinet și verificam ultimele puncte din planul strategic de cucerirea lumii. Eram atît de fericit

că un singur om poate să facă isprava asta cu ajutorul unor idei materializate de revelatorul esențial, atât de mindru și fericit că nu-mi încăpeam în piele. Priveam prin fereastră portul ingenios unde se legănau vedetele rapide cu roboții încereniți pe bord. În apropiere se zăreau vîrfurile înalte ca de creion, ale rachetelor. Tot ce mișca în această insulă, mișca numai la comanda mea: era suficient să trec alături în sala cu pupitrul și să apăs șirurile de butoane. Toate creațiile mă ascultau fără să criească. Cu excepția asistentei mele, „ah, femeile”, care în ultima vreme aveau vise și gânduri care nu-mi făceau nici o plăcere cînd le vedeam pe ecranul tabacherei. În plus, dumeaiei nu mai suridea decît de la zero la trei, în rest era bosumflată, malmură, buhăită de alcool, și colinda barurile unde avea discuții absurde cu roboții — în loc să-mi ajute să termin planul cu operațiuni. E penibil cînd vezi tot ce trece prin capul unei femei și adeseori îmi venea să sparg tabachera, dar mă abțineam în ultima fracțiune: ar fi fost imprudent să nu-i cunosc gândurile.

Și în timp ce fumul se înălța lin, am văzut un om care se apropia înotînd. Abia a pășit pe uscat și, zbrrr! a țîșnit spre vilă, a plonjat în cameră și s-a proptit în fața mea. Robotul coloidal în persoană. Spre surpriza mea, începu să bată cu pumnul în masă și să injure! Din cauza vibrațiilor, sticla cu revelator se răsturnă și lichidul curse pe dosar. Am înlemnit. În locul dosarului INVIZIBILIZATORUL, mina mea stîngă se odihnea într-o cutie cu spumă albăstruie. Într-o secundă, mi-a dispărut mina, brațul și fața pe care mi-o văzusem în oglinda de lingă fereastră.

„Unde ești, stăpîne” răcni robotul. „Am venit să mă răfuiesc cu tine. M-ai părăsit

ca pe o zdreanță. Toemai pe mine. Ești las, imoral, trădător! Unde te-ai aसेन? Te învâț eu minte!”

Mi-am adus aminte că în dosarul robotului cifisem că are sentimente și un cod moral sever. Cum de mi-a scăpat asta din vedere?

Cuprins de o furie oarbă, robotul începu să sfărîme tot ce înfilnea. Cîteva minute mai tîrziu, insula arăta îngrozitor. Individul sfărîmase și zvîrlise în mare tot ce înfilnise: scufundase vedetele și submarinele, dărîmase clădirile, rupsesse copacii — totul era zob. Nici pe asistenta mea n-o crufase. Apoi părăsi insula înot.

Am hoinărit pe teritoriul devastat cu lacrimi în ochi. Sub un cocotier smuls am găsit STILOUL ZBURĂTOR. Alceva nu-mi rămăsese.

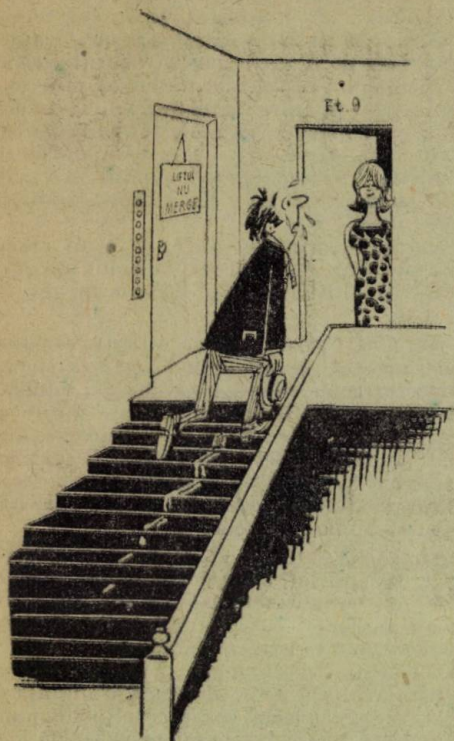
Am plecat prin lume cu stiloul. Oriunde am încercat să-mi demonstrez existența, n-am fost nici crezut, nici înțeles: oamenii nu mă vedeau. Dacă mă auzeau, întorceau capul și înălțau din umeri mormînd că radio-urile ar trebui desființate. Dacă îi trăgeam de urechi și îi zgîlțiam telefonau unui psihiatru și îl anunțau că sînt surmenați și au nevoie de un concediu medical.

Nu există soluție de ieșire din situația mea. Mi-am scris aceste amintiri fiindcă oricî creier normal lasă o urmă pe hîrtie și nu-mi suport invizibilitatea. În plus, am angoase, mă mustră conștiința și trebuie să fac mărturisiri complete. Eu sînt autorul celebrului hold-up de la Banca Mondială de Idei. Vă rog, judecați-mă, pedepsiți-mă, umanizați-mă. Ideile furate mi-au venit de hac.

ILUSTRĂȚII DE DORIN DIMITRIU-IOR-
MEANU

GH. CHIRIAC

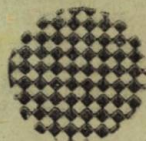
- Ah, cum îmi bate inima!...
- Că mă vezi, iubitule?...

M. OPROIU

Fără cucuinte

Fără cucuinte

◀ - Asta-i carne pentru nevastă de măcelar?!?...

Infirmitatea în defensivă

Deși relativ recentă, chirurgia ortopedică a reușit, în special în ultimii ani, să înregistreze succese în combaterea unor infirmități de origine poliomielitică și rahitică sau cauzate de anumite boli infecțioase ale scheletului, în special de tuberculoză osoasă. De îndată ce aceste afecțiuni și-au pierdut caracterul lor de flagel, activitatea chirurgiei ortopedice s-a orientat în direcții noi, cu ambiții considerabil lărgite.

Succesele înregistrate sînt spectaculoase. Astfel, s-a reușit să se redea mersul unor reumatici condamnați pentru totdeauna la o viață de suferință într-un cărucior rulant; s-au corectat unele deviațiuni ale coloanei vertebrale care amenințau, uneori, însăși existența bolnavului; la copii s-au corijat malformații congenitale și anomalii ale scheletului; în locul organelor amputate s-au fixat proteze eficiente, chiar în momentul cînd bolnavul se mai afla încă pe masa de operație.

Împotriva poliartritei reumatoide sau rahitismului cronic deformant, medicina a fost, pînă de curînd, dezarmată; ea n-a putut face altceva decît să atenueze durerea suferinzilor apelînd la un întreg arsenal farmaceutic și la aparatură externă. Deteriorarea ireversibilă a suprafețelor articulatorii lăsa puține speranțe de rezolvare pe termen lung a acestor grave cazuri. În cele din urmă, ortopedia modernă a învins, apelînd la o metodă care s-a dovedit a fi de mare perspec-

tivă: înlocuirea cartilajelor distruse cu proteze metalice.

În ultimul timp procedeul s-a extins și în prezent s-au realizat proteze chiar pentru cele mai dificile articulații. Pentru capul femurului, de pildă, s-a realizat o proteză în forma unei jumătăți de sferă scobită; pentru genunchi, un disc cu secționare triunghiulară etc. De curînd s-a reușit să se realizeze articulații complete (proteze duble, bărbat-femele).

Realizarea unui sold artificial ridică o serie de probleme dificile. Lichidele secretate de organism atacau majoritatea metalelor; pe de altă parte, prin frecare, articulația metalică distrugea progresiv țesuturile osoase ale femurului și bazinului. Aceste obstacole au fost, totuși, învinse. Se dispune în prezent de un aliaj nou — *citallium* — care rezistă la acțiunea lichidelor secretate de organism; s-a pus la punct, pentru fixarea protezelor, un material plastic cu întărire rapidă; în sfîrșit, suprafețele metalice ale protezelor mobile sînt realizate cu o mare

finete tehnică, iar încercările în curs privind acoperirea lor cu un strat de teflon autolubrifiant sînt din ce în ce mai promițătoare.

Pînă în prezent, nu s-a ajuns să se realizeze articulații ale degetelor, extrem de delicate, care nu pot fi înlocuite cu șarniere metalice. Problema este însă în centrul atenției specialiștilor. Cercetarea, aflată în stadiu experimental, face progrese și, după cum au anunțat recent agențiile de presă, s-au realizat proteze care să asigure un minimum de mobilitate digitală. Remarcabil este succesul obținut de o echipă de ortopediști din Michigan: realizarea unor elemente flexibile din cauciuc siliconizat, care înlocuiesc încheieturile falangelor.

Recuperarea funcțiilor mîinii este dificilă și în cazul de deteriorare a tendoanelor. Problema este pe punctul de a fi rezolvată. O serie de specialiști au reușit transplanturi de grefoane prelevate chiar de la bolnavul în cauză. Cel mai mult se utilizează tendonul de îndoire a degetului mare de la picior, în general suprimat fără regret.

Cu toate că nu s-a ajuns la un stadiu de prevenire, chirurgii ortopediști au găsit mijloacele de luptă necesare care să oprească

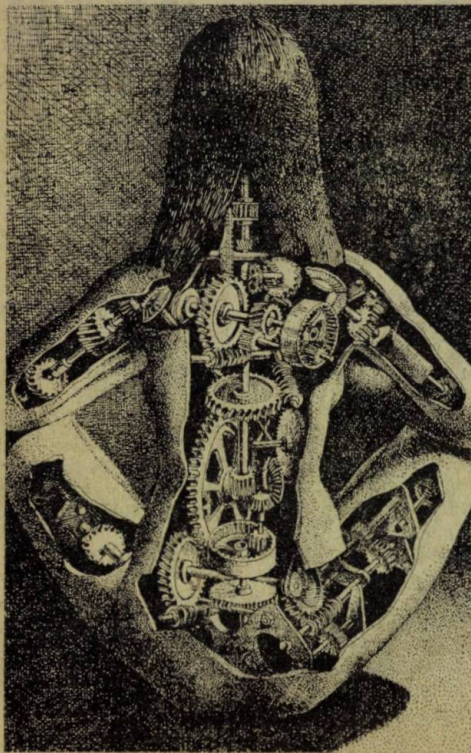
dezvoltarea reumatismului deformant cronic, înainte ca părțile esențiale ale articulațiilor să fie distruse. După cum s-a descoperit, distrugerea articulațiilor este cauzată de formarea așa numitor „pannus” — îngroșarea sinoviei.

Acest „pannus” pătrunde în țesutul osos și, se pare, deteriorează suprafețele articulatorii printr-o dublă acțiune: chimică și mecanică. Operația care se practică acum, cu rezultate excelente, constă în debarasarea cartilajilor și tendoanelor de această proliferare patologică. Un bilanț publicat recent privind 160 de sinovectomii ale genunchiului arată că, în majoritatea cazurilor, cei operați au scăpat de dureri în câteva zile și au putut merge fără teamă la o săptămână de la operație.

Dintre toate progresele înregistrate de chirurgia modernă, cele realizate în tratamentul fracturilor femurale au adus, fără îndoială, mari servicii persoanelor în vîrstă. Pînă nu de mult, singurul tratament posibil era extensia continuă și inserția în osul spart a unui cui special. Bolnavul rămînea imobilizat la pat mult timp. Astăzi, grație unei tehnici care constă din înlocuirea capătului femurului cu proteze metalice, s-a ajuns la rezultate miraculoase: pacienții încep să meargă după câteva zile. S-a constatat, totuși, că după un timp oarecare, proteza metalică uzează cavitatea articulară a osului iliac. În final, s-a ajuns la înlocuirea acestei cavități printr-o capsulă din material plastic, cimentată în osul iliac al pacientului. În acest fel, capul metalic al protezei poate să funcționeze în deplină securitate, timp îndelungat. Rezultatul: mortalitatea din cauza fracturilor colului femurului la bolnavii trecuți de 75 de ani a scăzut de la 60 la sută, la mai puțin de 10 la sută!

Există cazuri mult mai grave decît fracturarea colului femurului: luxația congenitală a șoldului. În acest caz, capul femurului nu se mai află în cavitatea corespunzătoare a osului bazinului, astfel că greutatea corpului este suportată doar de mușchi și tendoane. Dacă luxația respectivă nu este depistată imediat, ea poate provoca infirmități grave. De obicei, ea nu poate fi descoperită decît în preajma vîrstei de un an, cînd copilul începe să meargă. Pînă acum se alegea exclusiv calea intervenției chirurgicale — extrem de delicată — urmată de o lungă imobilizare în ipsos. Adeseori, rezultatul era imperfect și bolnavul trebuia operat din nou, la vîrstă adultă.

Astăzi, această infirmitate este depistată în mod sistematic chiar în maternitate, în momentul cînd noul născut vine pe lume. Tratamentul este simplu: plasarea capului femurului în poziție corectă și menținerea lui, timp de trei luni, în această poziție cu ajutorul unor atele speciale. Grija acordată de pediatri acestui gen de malformații

Mecanismele biologice pot fi reparate la infinit?

congenitale a coborât aproape de zero infirmitățile grave pe care, altfel, ar fi putut să le cauzeze.

Noul tratament al scoliozei constituie, de asemenea, un progres dintre cele mai remarcabile obținut de chirurgia ortopedică. Această anomalie (denumită curent „deviație a coloanei vertebrale”) provoacă cocoase sau torsiuni laterale ale coloanei vertebrale. În cazurile mai grave, cușca toracică este ea însăși deformată și împiedică asupra plămînilor și inimii, jenează respirația și circulația sîngelui. Pînă nu demult, tinerii atinși de scolioză nu aveau aproape nici o speranță de a putea ajunge, vreodată, să-și țină trunchiul drept. Tratamentul din trecut consta din aplicarea unui corset din ipsos, articulat, dotat cu un sistem de strîngere asupra căruia se intervenea periodic, pe măsura îndreptării progresive a coloanei bolnave. Din nefericire, odată eliberată din acest corset, coloana vertebrală își relua, aproape imediat, forma inițială. Acum se aplică metoda grefoanelor. Este vorba de inserarea unor bucăți de os, în creștăturile făcute de-a lungul vertebrelor. Se obține astfel un segment vertebral rigid pe lungimea corespunzătoare deformației, restul coloanei păstrîndu-și flexibilitatea naturală. Această metodă a dat rezultate excepționale: în foarte multe cazuri, după însănătoșire, înălțimea pacienților a crescut cu aproximativ 18 centimetri!

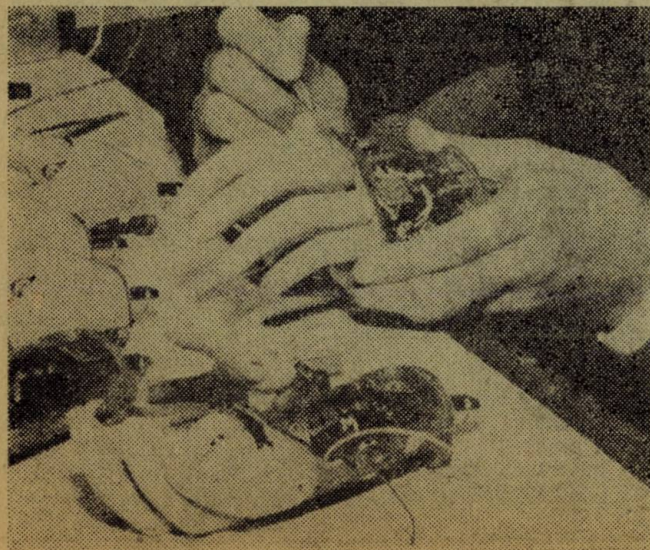
Chirurgia ortopedică a reușit, de asemenea, să dea giganților o talie aproape de obișnuit. Metoda constă în eliminarea unor porțiuni egale din oasele membrilor. Cea mai extraordinară din aceste intervenții a fost făcută în Marea Britanie, la Osvestry, în 1965. O tinăra de 22 de ani, înaltă de 2

metri, a fost adusă la talia de 1,80 metri, după patru operații succesive, în cursul cărora au fost scurtate proporțional oasele membrilor superioare și inferioare.

De la chirurgia modernă așteaptă foarte mulți infirmii care au un picior mai scurt. Pentru corijarea acestei inegalități se practică două metode: oprirea creșterii membrului sănătos sau lungirea membrului bolnav. Cea din urmă metodă este mult mai grea. Cu ajutorul unor aparate perfecționate, în ultimii ani s-au obținut rezultate promițătoare: alungiri progresive de 1,5 milimetri pe zi. În final s-au obținut alungiri ajungînd pînă la 5 cm! Dificultatea principală rezidă în dozarea tracțiunii exercitate asupra nervilor și vaselor sanguine, foarte elastice dar numai pînă la un anumit punct.

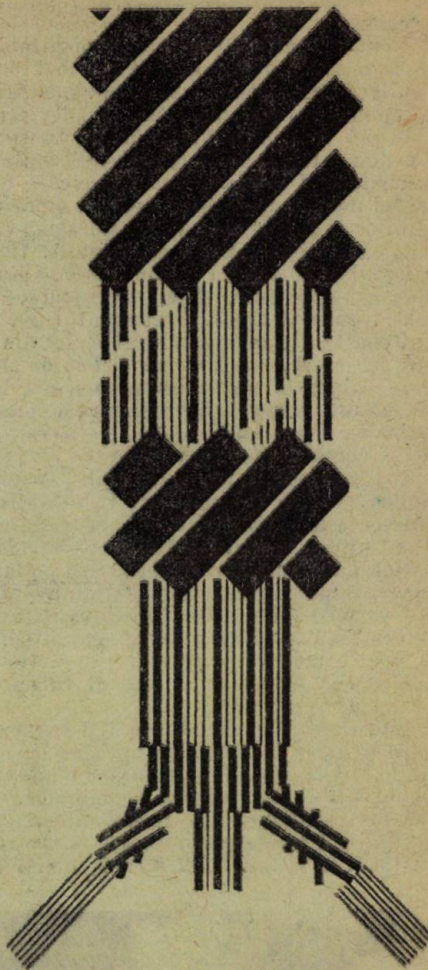
Specialiștii sînt încredințați că, în curînd, se va putea practica cu succes transplantul articulațiilor umane și chiar unele membre întregi. Primii pași au fost făcuți, reușindu-se să se „coasă” un membru tăiat. Cu cîțiva ani în urmă, un băiat de 12 ani, Everett Knowles, călătorea clandestin pe scara unui tren de marfă. Din neatenție, la trecerea peste un pod metalic, i-a fost smulsă mina dreaptă din umăr. Spre norocul lui, accidentul s-a produs în apropierea Spitalului general din Massachusetts (S.U.A.) unde lucrau specialiști în grefe de organe. Operația, care a marcat un început în analele medicinei, a durat nouă ore. Chirurgii au reușit să pună brațul smuls la loc, să reconstituie cu minuțiozitate oasele, să sutureze mușchii, venele, arterele și, după o serie de dificultăți, și nervii. Astăzi, brațul tînrului este aproape normal.

Succesele deosebite obținute în ultimii ani de chirurgia ortopedică reprezintă un câștig de preț pentru știința modernă. De acum încolo, pe baza acestor realizări, chirurgiei musculare și osoase i se deschid drumuri noi, în care se pun mari speranțe: reconstrucția organică în locul amputărilor, operația în locul protezelor, viața activă în locul spectrului invalidității.

Mina electronică — o proteză complexă care, în cursul unor experimentări recente, a dat deplină satisfacție.

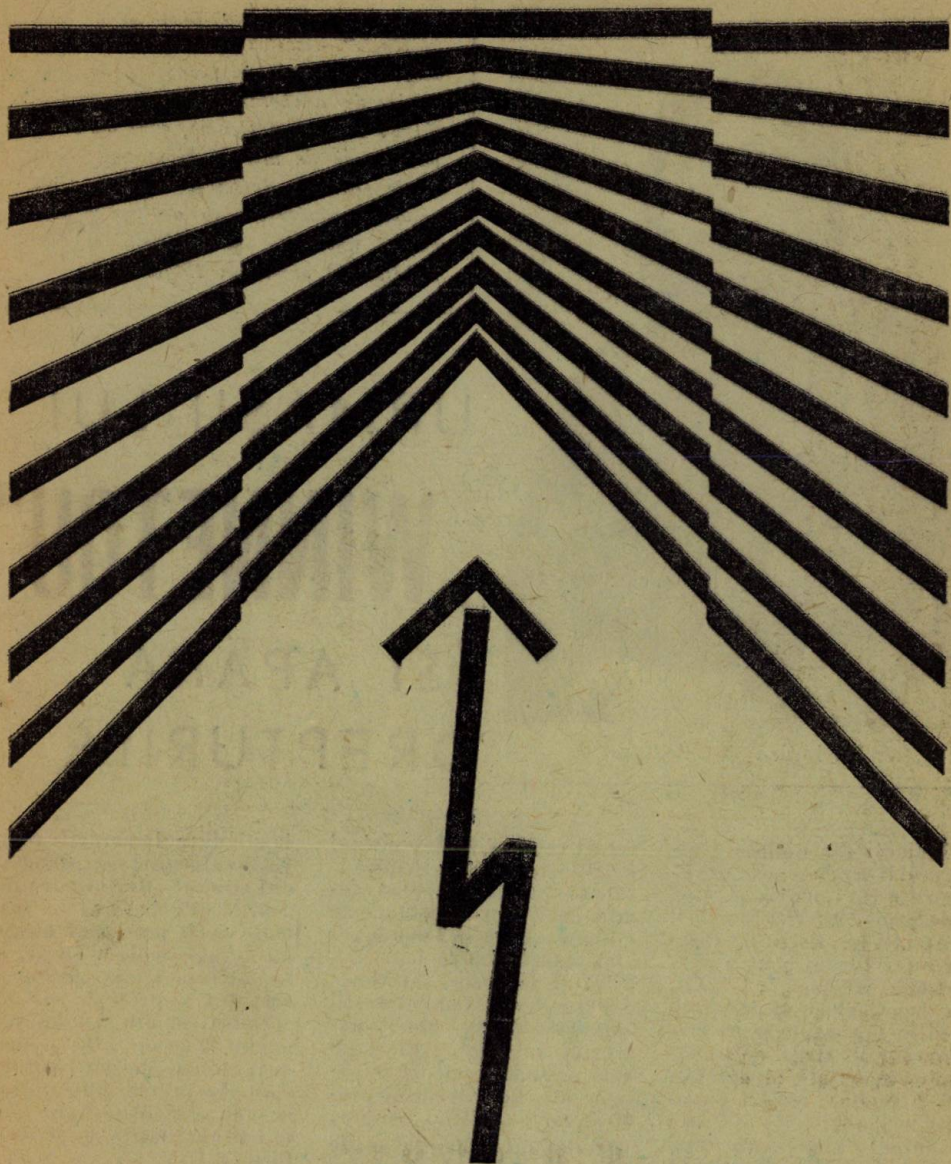
INTREPRINDEREA DE REȚELE

execută prin atelierul propriu de proiectare

- proiecte pentru stații electrice
- proiecte pentru linii electrice aeriene până la tensiunea de 110 K.V. inclusiv
- proiecte pentru linii electrice subterane, până la tensiunea de 20 KV inclusiv
- proiecte pentru posturi de transformare de toate tipurile (în cabină de zid, în cabină metalică, subterane, aeriene)
- proiecte pentru electrificări rurale
- proiecte pentru reparații capitale

ELECTRICE SUCEAVA

Prin Şantierul de construcţii-montaj-energetic efectuează următoarele lucrări:

- linii electrice aeriene şi subterane de joasă şi medie tensiune (pînă la tensiunea de 20 KV inclusiv)
- posturi de transformare de toate tipurile
- electrificări rurale
- instalaţii interioare în mediul urban şi rural.

Un indian din Buffalo

„Străini în propria lor țară, indienii din Statele Unite sînt prizonierii unei societăți care îi copleşte, în fiecare zi, cu noi nedreptăți și cu noi umilințe” — acestea sînt concluziile ce se desprind din datele furnizate de grupurile de anchetatori, delegați de Citizen's Advocate Center, care au străbătut zeci de mii de kilometri. Iată unele dintre detaliile cuprinse în raportul alcătuit sub auspiciile asociației amintite, și analizat de către publicistul american Edgar Cahn.

URMAȘII LUI „WINNETOU” ÎSI APĂRĂ DREPTURILE

Indienii din Statele Unite, deși li se recunoaște, începînd din 1924, naționalitatea americană, nu sînt stăpîni existenței lor. Forul lor tutelar este Biroul pentru problemele indiene (B.I.A.), un departament al Ministerului de Interne, care are menirea de a se îngriji de bunăstarea materială și spirituală a pieilor roșii, populație de aproximativ 700 000 de suflete, dintre care mai mult de jumătate, aparținînd unui număr de peste 300 triburi, trăiesc în rezervații. Aproximativ o sută de mii de indieni locuiesc în slums-urile marilor orașe, ca: Los Angeles, San Francisco, Phoenix, Chicago etc.

În cadrul Biroului pentru problemele indiene, al cărui sediu se află la Washington, activează 16 000 de funcționari, cam 1 pentru 40 indieni,

repartizați în diferite puncte și localități, o rețea ce se întinde spre vestul țării. Pe plan administrativ, existența lor este circumscrisă prin 2 000 de reglementări, 389 de acorduri, 5 000 de prevederi statutare, 2 000 de decizii judecătorești, 500 de ordonanțe ale Ministerului Justiției, fără să ținem seama de cele 33 de volume ale Repertoriului problemelor populației indiene.

Teritoriul indian, condiție primordială a existenței populației sale, s-a comprimat la 22 milioane hectare, față de cele 56 milioane de care dispuneau în anul 1887 — rezultatul unui neîntrerupt șir de exproprieri. Dintr-o anchetă efectuată — la cererea Casei Albe — de B.I.A., reiese că venitul mediu anual al unei familii de indieni reprezintă doar o cincime din cel al unei familii americane, 90

la sută din aglomerările rezervațiilor locuind sub „standarul minim”. Mortalitatea infantilă este de 20 de ori mai mare decît procentul mediu iar durata medie a vieții, în rîndurile indienilor, este doar cu puțin peste 40 de ani iar „printre cei din Alaska, de numai 35 de ani”. De asemenea, indienii dețin tristul record al celui mai ridicat procent de sinucideri dintre toate naționalitățile de pe teritoriul S.U.A.

În ciuda angajamentelor, consfințite prin tratate, în ceea ce privește instrucția indienilor, rezultatele în acest domeniu sînt nesatisfăcătoare. Aproximativ 80 la sută din numărul adulților au o școlarizare sub cinci ani. Biroul pentru problemele indienilor administrează 77 de internate ce asigură instrucția pentru peste 35 000 de e-

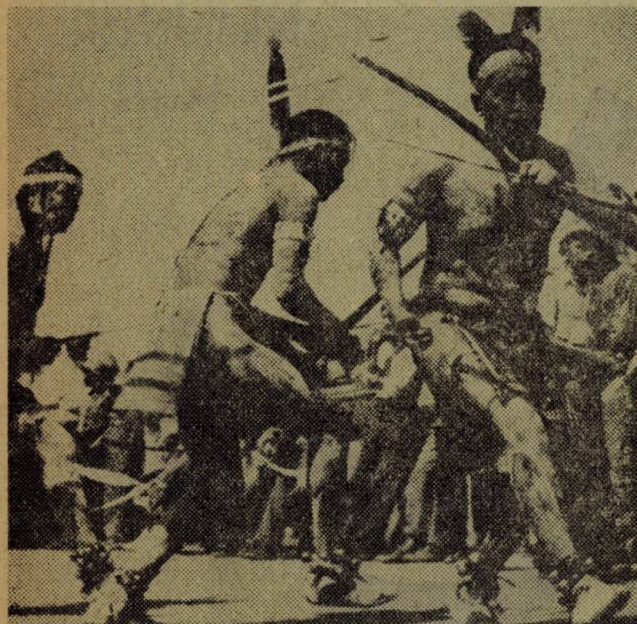
levi. Dar răspîndirea geografică a acestor așezăminte implică o dispersare a elevilor. În Alaska, de pildă, unde trăiesc 15 la sută din indienii americani, nu există nici de ajuns de multe școli rezervate pentru copiii lor, nici locuri destule, pentru ei, în școlile publice. De aceea, sute de copii sînt trimiși pînă în Oklahoma. În clasă, situația micului indian este adesea dificilă. „Tot ce știu, tot ce iubim este luat în deridere”, a spus într-un rînd un elev din tribul Cherpkee,

La 14 noiembrie 1969 un grup de vreo 100 de tineri indieni, reprezentanți ai unor triburi diferite, (cei mai mulți aparținînd tribului Mohawk) au ocupat toată insula penitenciar Alcatraz, din golful San Francisco. „Ocupanții păcii” s-au stabilit pe această stîncă, împrejmuind de ape (unde se preconizează înființarea unui Centru de cultură și istorie indiană”, lăsînd să fluture deasupra ei propriul lor steag, înfățișînd o simbolică pipă a păcii spartă. În martie 1970, un grup de

vernul federal. Un tînăr indian dintr-un trib de pe aceste meleaguri, și care poartă numele pitoresc de „Tînără pasăre zburătoare — în sfîrșit liberă”, a citit o proclamație cerînd înființarea, la Fort Lawton, a unui Centru de ecologie și a unui „Centru cultural, pentru populația indiană”. O altă acțiune demonstrativă avea drept obiectiv Ellis Island, cunoscuta insulă de la intrarea în portul New York, unde funcționa (pînă acum un deceniu) principalul centru de triere a imigranților. În partea geografică opusă a țării, în California, zeci de mii de indieni Chincano au participat, timp de peste trei ani la lupta dintre sindicatul unit al muncitorilor agricoli și proprietarii viilor din California.

În lupta împotriva discri minării, urmașii lui Winnetou și-au creat cu timpul, în contextul luptei generale pentru drepturi civile a populației de culoare, organizații puternice care inițiază manifestații și curajoase acțiuni revendicative.

Sprîjinită de largi cercuri ale opiniei publice, această luptă pentru „drepturi vitale” a obligat autoritățile să satisfacă, fie și parțial, revendicările justificate. Astfel, în vara anului 1970, Senatul american a aprobat o lege prin care se acordă populației băștinase din Alaska — indieni, eschimoși și aleutini — despăgubiri însumînd un miliard de dolari pentru acapărarea pămînturilor și exploatarea zăcămintelor miniere, situate pe acest teritoriu, de diferitele monopoliuri nord-americane. Tot în aceeași perioadă, în luna iulie, recunoscîndu-se că „indienii au fost oprimați și brutalizați, deposedați de pămînturile lor ancestrale și li s-a tăgăduit dreptul de a-și hotări singuri propriul destin” — s-a cerut printr-un mesaj, Congresului, să aprobe o serie de programe federale de ajutorare a populației indiene din întreg cuprinsul Statelor Unite.

Dans folcloric al indienilor din tribul Navajo

la Ponca City, în Oklahoma. Într-un raport al Subcomitetului senatorial pentru educația indienilor se face constatarea că nici jumătate din copiii indienilor nu frecventează școlile iar numai unu la sută din elevii indieni ai școlilor elementare sînt instruiți de personal didactic indian.

Indienii americani se complac, însă, din ce în ce mai puțin în situația de dezmoșteniți ai soțiilor și organizează demonstrații și alte acțiuni revendicative.

indieni, aparținînd tribului Sioux, au încercat să invadeze Fort Lawton, din Seattle (statul Washington), bază militară ce urmează a fi dezafectată. În rîndurile manifestațiilor indieni păseau și mulți albi, (printre care cunoscuta actriță Jane Fonda, avocatul Mark Lane etc.). În sprîjinul acțiunilor indieni au invocat un tratat încheiat în 1868 cu guvernul S.U.A. în care este stipulat dreptul lor de a se stabili pe orice proprietate la care, dintr-un motiv sau altul, renunță gu-

GRUPUL DE UZINE PENTRU

FABRICA DE
RULMENȚI
BÎRLAD

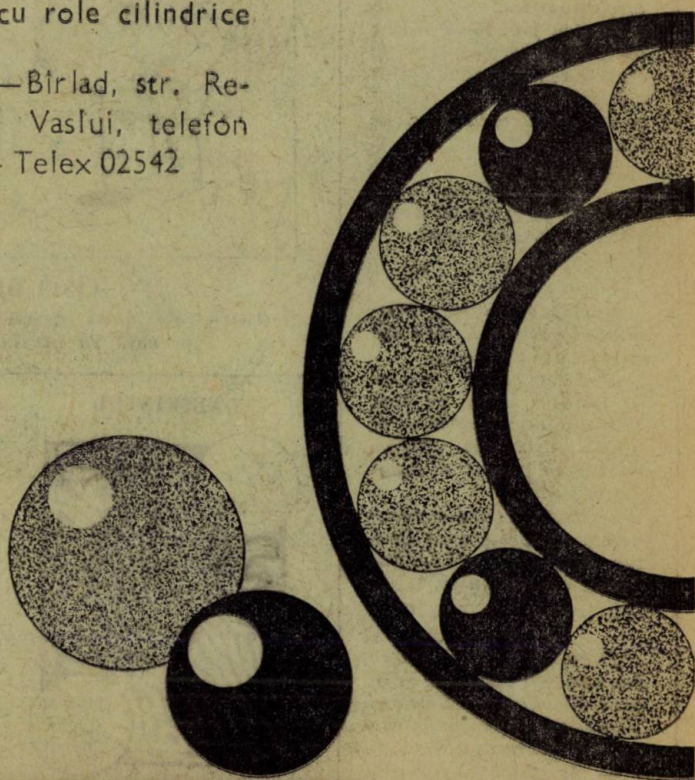

FABRICAȚIA DE RULMENȚI

Produce și livrează:

- rulmenți de construcție specială
- rulmenți radiali și axiali cu bile
- rulmenți oscilanți cu role butoi
- rulmenți radiali cu role cilindrice

Fabrica de Rulmenți—Bîrlad, str. Republicii 320, județul Vaslui, telefon
11.50 — 13.90 — Telex 02542

OAMENI CELEBRI
ÎN ANECDOTE

Cunoscutul compozitor austriac Arnold Schönberg, care trăia într-un orășel din apropiere de Viena, este vizitat de un prieten din alt oraș. Se plimbă împreună pe stradă; prietenul plăcut surprins că toți tinerii întâlneauți îl salutau respectuos pe muzician, spune:

— Se vede că ai ajuns, într-adevăr, celebru! Pină și copiii te cunosc!

— Este adevărat, răspunde Schönberg. Știi, fiul meu este centru înaintaș în echipa de fotbal a școlii.

★

Tristan Bernard i-a declarat odată unui cunoscut de-al său cu care călătoreea pe mare:

— Am pariat de multe ori pe caii care aleargă la cursele de la Deauville. Din câștigul realizat, mi-am cumpărat această beretă de marinar.

Apoi adăugă:

— Iar din cît am pierdut, mi-aș fi putut cumpăra o navă ca asta.

★

Balzac primește o scrisoare de la unul din numeroșii săi creditori:

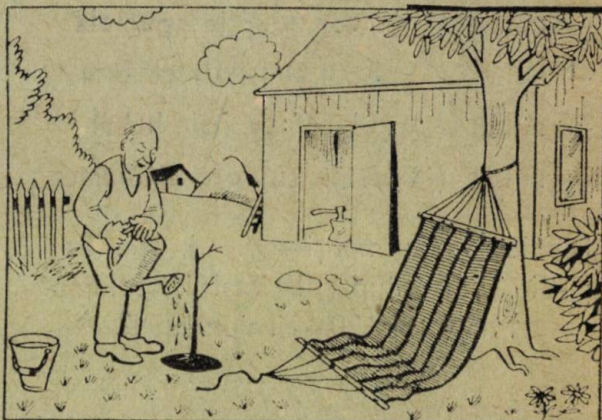
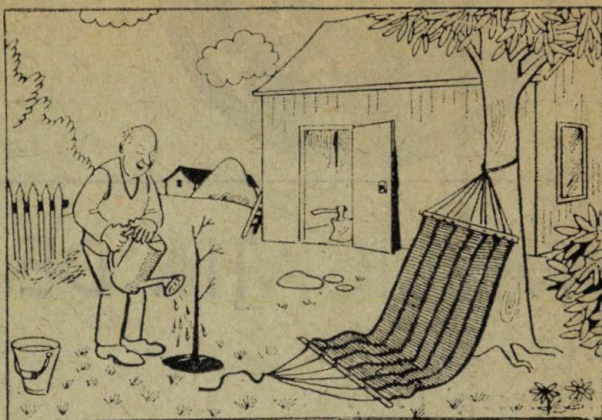
„Vă rog să-mi restituiți imediat banii pe care vi i-am împrumutat — se spune în aceasta. Mine trebuie să plătesc o datorie urgentă“.

„Aceasta e curată nerușinare — îi răspunde Balzac. Vreți să vă plătiți datoriile cu banii mei?“

★

Directorul unui teatru l-a întrebat odată pe celebrul dramaturg Bernard Shaw dacă ar putea să scrie o piesă pentru teatrul lui.

— Aș putea — i-a răspuns Shaw — dar nu creau. Adresați-vă altui scriitor. Acela va voi, dar nu va putea.

CINCI DEOSEBIRI

Între cele două desene există cinci deosebiri pe care vă invităm să le precizați.

LABIRINTUL

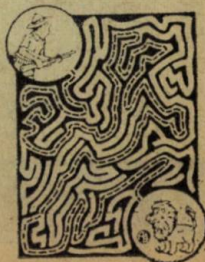

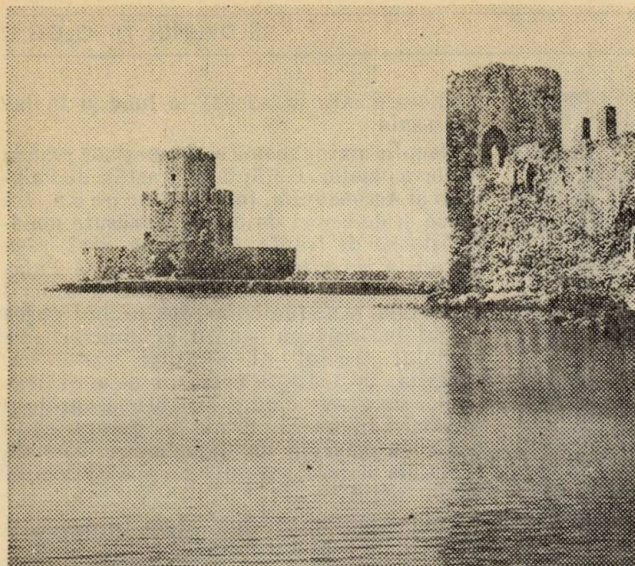
Vinătorul credea să ajungă în zona în care se găsește leul. Care va fi drumul său prin acest labirint?

DE ZLEGĂRI
CINCI DEOSEBIRI

1) Minerul usii; 2) Casa din fund; 3) Pietrele; 4) Crengile puicului de pom; 5) Numărul sforilor de la hamac (stînga).

LABIRINT

PE DRUMUL

MITOLOGIEI

dinioară locurile erau împădurite iar ochiul de mare care abia se zărea acum la orizont era mai larg și mai

albastru. Au rămas doar munții golași, dantela ciudată și aspră a colțurilor de piatră îndreptate către cer, argintiul scaieților singurateci și roșul de sînge fierbinte al macilor din Peloponez. Nici o casă, nici o suflare omenească, nici un copac. Pare că blestemul căzut asupra casei Atrizilor mai plutește și astăzi pe aceste meleaguri. Era duminică și murmurul nedeslușit al sutelor de vizitatori opriți la ruinele de la Mycene le însuflețiseră pentru o clipă. Am urcat, luptînd cu pieptișul muntelui către poarta leilor, m-am oprit pe marginea mormintelor căscate parcă în adîncul pămîntului, morminte care și-au dăruit generoase comorile — riuri de aur și bijuterii ascunse în ungherele lor tainice, — Muzeului Național din Atena, m-am cățărat pe pietre și lespezi lustruite de vreme către sălile palatului lui Agamemnon.

La Mycene nu există timp. Ai impresia că ai intrat deodată în împărăția morții sau a veșniciei iar în jurul tău îi auzi parcă pe eroii mitici strigîndu-și ura, neputința, durerea și remușcarea.

Priveliștea e unică, de neuitat, întipărindu-se sfredelitor, chinuitor în minte și în ochi. Doar munți și temelii de cetate și pretutindeni morminte durate pentru eternitate. Și-au făcut regii Argos-ului și gropi ocrotite de zidurile fortăreței și morminte

ascunse în coaste de dealuri și pereții de văi nepătrunse, inspirîndu-se după piramidele egiptene.

Am văzut așa numitul „Mormînt al lui Agamemnon“ sau „Tezaurul Atrizilor“. O alee tăiată în munte în fața căreia se deschide largă, trapezoidală intrarea. Anticamera înaltă, fără lumină, umedă și rece are pereții înnegriți de fumul de la focul făcut depăștorii de capre în timpul lungilor nopți de iarnă. Alături e camera mortuară, mult mai mică decît prima încăpere, cu pereții dăltuiți brutal și grosolan în stîncă muntelui. Și poarta de la intrare și ușa de la camera mortuară au deasupra lor o firidă triunghiulară goală, pregătită probabil pentru o statuie sacră sau un semn heraldic.

Mycene a fost pentru mine lucrul cel mai extraordinar văzut în Peloponez, cu toate că afirmația poate părea hazardată, ținînd seama de faptul că peninsula e plină de surprize, plină de toată istoria Greciei. Întîlnеști aici și ruinele Corintului și sanctuarul de la Epidaur și fortărețele venețiene de la Nauplia și vestigiile Spartei și ale Olympiei.

Către Epidaur drumul trece printre livezi de portocali, pregătindu-te parcă pentru întîlnirea cu oaza de liniște și armonie, artă și poezie care există și astăzi la sanctuarul lui Asclepios.

O izbucnire tînără și proaspătă de verdeață, în care trandafirii își împletesc florile cu frunzele de leandri, cu verdele închis al chiparoșilor sau cu țepii efilați ai pinilor maritimi. În acest umbrar parfumat și răco-

Străvechiul templu de la Sunion, închinat mărilor și lui Poseidon.

ros nu mai găsești decât ruinele templelor iar pe coama dealului, teatrul lui Polyclet cel Tânăr, cu aproape cincisprezece mii de locuri, în care se aude de oriunde te-ai afla cea mai mică șoaptă rostită pe scenă sau în orchestră.

Aici veneau în anticîhitate, din toate părțile lumii elene, bolnavii să se vindece. Sanctuarul lui Asclepios îi primea cu tainele încă nepătrunse ale preoților lui, medici de seamă în acel timp, cu efectele miraculoase ale unor ceaiuri, cu o terapie enigmatică în care se pare că intra și întîlnirea cu șerpii din măruntaiele Tolos-ului și visele din noaptea petrecută în Abaton, dar mai ales odihna, spectacolele jucate sub cerul de safir al Epidaur-ului. Și mulți plecau întremați după această minunată întîlnire cu natura, cu arta, după ceasurile de reculeasă meditație sau inspirată tensiune psihică.

Alături de Peloponesul antic există și unul contemporan, cu hotele elegante, vile cochete, mașini, stații de benzină, reclame, tractoare și măgaruși sărmani însoțind cuminte un bătrîn sau o femeie slabă, arsă de soare și adusă de spate, dar există și unul mai puțin cunoscut, Peloponesul venețian. Sînt aici zeci de fortărețe venețiene, desăvîrșite realizări ale arhitecturii italiene

medievale care brăzdează în lung și în lat peninsula.

Nauplia mai cu seamă este venețiană pînă în măduva oaselor. E stăpînită și astăzi de Palamidi și Acronauplia, fortărețele care o apără parcă și de cer și de mare. Nouă sute nouăzeci și nouă de trepte trebuie să urci pînă ajungi la zidurile de nepătruns de la Palamidi. Este adevărat că grijulii, hotelierii au instalat și un funicular, dar drumul pe jos e mai încărcat cu emoții și impresii. Pe fundalul cruciat al cetăților venețiene, Nauplia își trăiește nostalgia și amintirea zilelor de glorie cînd a fost prima capitală a Greciei libere și pe cele de durere trăite odată cu moartea lui Capodistria. Numele și statuia marelui revoluționar pot fi întîlnite la tot pasul.

Abia așteptam să mă întorc la Atena și să revăd cu ochi noi comorile găsite în mormintele Atrizilor sau documentele revoluției grecești păstrate cu pioșenie la muzeul Benaki.

Atena trăiește mai cu seamă prin admiratorii veniți de pe toate meridianele. Se simte aceasta în forfota neobișnuită a străzilor, cu magazine și chioșcuri deschise aproape la toate ceasurile zilei și chiar ale nopții, în grija cu care se păstrează pitorescul unic din Placa, cartier de restaurante, anticari și vînzători de mărunțișuri capabili să-ți descopere în cotloanele lor vase antice, bijuterii bizantine, lămpi de bronz medievale... sau simple ilustrate.

Și în Atena ca și în Peloponez veacurile și civilizațiile se întîlnesc, se întretaie, se completează. Există trei Atene, una antică, una bizantină, claustrată și monahală și cea modernă, mecanizată, tehnificată, grăbită, zgomotoasă, colorată. Alături de ruinele bibliotecii lui Hadrian se află moscheea turcă iar în Agora romană o biserică bizantină. Deasupra lor, siluetă desăvîrșită, se desenează pe albastrul cerului, Acropole. Nu măreția uluiește aici ci armonia, echilibrul, proporțiile perfecte. Templul Atenei, Nike, încape într-o cameră obișnuită, pînă și Partenon-ul ar putea fi adus sub cupola Palatului Expoziției din Piața Științei, dar liniile lor suple dau impresii inegalabile. Către Acropole urci pe drumul sacru al pelerinajelor, lăsînd la stînga Areopagul iar la dreapta, coborît în vale, Odeonul lui Herod Atticus. Înainte de a ajunge la Propilee poți să-ți odihnești privirile pe ruinele de pe versantul sudic al muntelui. Se disting Stoa romană, Stoa lui Eumenes, largi colonade cu magazine și spații de plimbare, Odeonul lui Pericles, templul lui Asclepios iar în fund de tot, teatrul lui Dionisos, cel mai vechi teatru al Atenei, cu șaptesprezece mii de locuri, scaune cu spătar sculptat destinate demnitarilor și fațada plină de basoreliefuli a proskenion-ului.

Suple și enigmatice, cariatidele sînt cele mai prețioase podoabe ale Erehteionului.

Calci pe dale săpate de vreme și oameni, pe care din loc în loc se mai zăresc creșturile menite să ușureze drumul carelor și vitelor de sacrificiu. În față, din ce în ce mai svelte dar și mai inaccesibile, coloanele ionice ale Propileelor. Abia după ce treci pe sub arhitrava lor te bucuri de întreaga priveliște a Partenon-ului. Maestrokele coloane dorice par prinse într-un dans lent și elegant purtînd cu grijă deasupra lor cîte o siluetă de cal sau luptător, rămasă singuratecă din frizele de odinioară.

În incinta Acropolei, între zidurile roase de vreme te împresoară ruinele monumentelor sacre. Și chiar dacă în picioare au mai rămas doar Propileele, Partenon-ul și Erehteion-ul, se zăresc și fundamentele altor lăcașuri sacre, nenumărate pedestale de statui, portice și arcade.

De-a lungul veacurilor, Partenon-ul a fost și biserică creștină și moschee turcă și adăpost de minaret străjuit în stînga lui cu credință de Erehteion, templul Atenei și al lui Poseidon, cel cu terase și portice susținute de cariatide sau fine coloane ionice.

Erehteionul a fost înălțat aproape pe același loc undea fost templul arhaic al Atenei ars de perși la începutul veacului al V-lea. Luptătorii greci, refugiați pe vase, priveau de lingă insula Salamina cum dispar mistuite de flăcări minunățiile moștenite

din strămoși. Întorși acasă după victorie au adunat rămășițele statuiilor arse, bucățile de frontoane și arhitrave împrăstiate și le-au îngropat cu toată pioșenia în incinta sfîntă. Aflate astăzi în Muzeul Acropolei ele dezvăluie lumii, mai convingător decît toate descrierile, linia hieratică a artei grecești arhaice. În cîteva săli se găsesc Korele, statui de femei așezate la intrarea în templul Atenei. Sînt femei cu ochi mari și zîmbetul enigmatic, cu peplos-uri fin drapate în jurul bustului și al coapselor, cu părul împletit în cosițe subțiri, căzute pe umeri sau strînse cunună în jurul frunții. Încetul cu încetul, încremenitele Kore par a se mișca cu un gest abia schițat, mai apoi cu o înclinare a capului, cu o neglijență a hainei, cu o cosiță mai puțin simetrică. Se apropie libertatea mișcării adusă de veacul al V-lea, bogăția situațiilor și a imaginilor de pe frizele Partenon-ului găzduite și ele, cele care au mai rămas, în același muzeu.

Grecilor antichi le plăceau culorile și templele lor erau vopsite și statuile erau colorate și coloanele purtau semnul acestei pasiuni.

Mai mult chiar decît trupul Korelor, rămășițele frontoanelor de la templul arhaic al Atenei păstrează vie cromatica de odinioară. Pe unul dintre ele poate fi văzut Heracles doborînd hidra cu nouă capete din Lerna.

Omul e la mijlocul frontonului, într-o parte monstrul marin iar în cealaltă carul său condus de Iolaos, cu caii speriați, vopsiți ciudat, aproape suprarealist, în verde. Pe un alt perete, o splendidă leoaică omorînd un taur. Crabi, balauri cu trupurile răsucite, animale mușchiuloase și vîinoase mărturisesc universul spiritual și artistic al grecului primitiv care a stilizat influențele orientale, afirmîndu-și încet, dar sigur, încrederea în sine, în valoarea lui de om.

Dacă bisericile bizantine din centrul orașului și-au schimbat de nenumărate ori înfățișarea, mai ales cea interioară, Kaisariani și Daphny au rămas aproape intacte, mărturie a strălucirii Atenei în perioada medievală. Kaisariani, cocoțată departe de oraș, pe coastele Hymet-ului, pare lăcașul de refugiu al unor sihaștri rafinați, în timp ce Daphny, așezată la intrarea în cetate opulentă, bogată, cu mozaicuri splendide a fost construită pentru a fi admirată de toți vizitatorii.

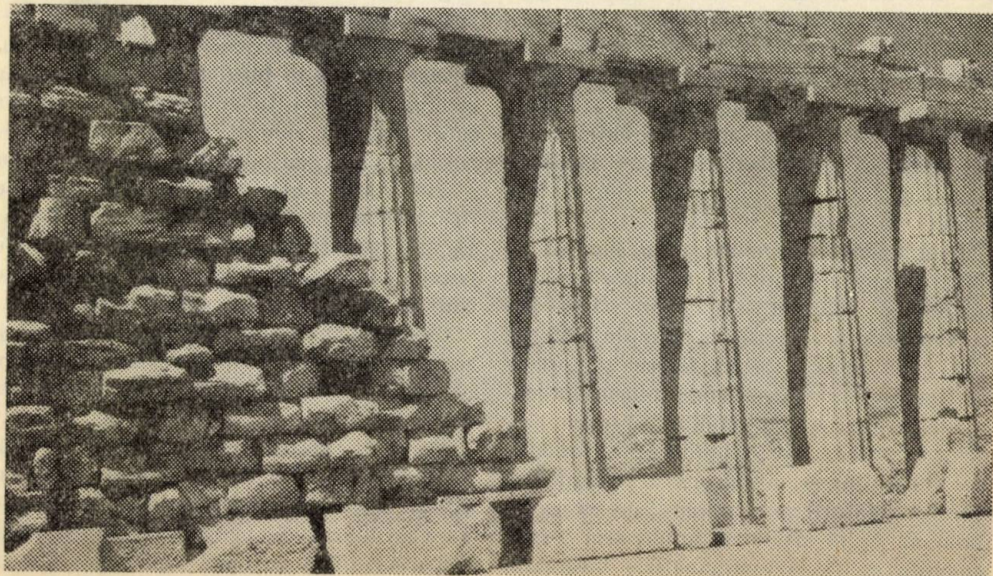
La Kaisariani ajungi numai dacă te încumezi să străbați o distanță serioasă de piatră și urcuș. La început, drumul e sterp dar, în curînd, chiparoșii prind a-l însoți, vestind minunea care va să vină. O grădină luxuriantă, cu plante care-și împletesc frunzele cu crengi de copac și murmur de ape. Minș-tirea s-a așezat lângă un izvor și miracolul

se datorește și apei și omului. Biseriцуа propriu-zisă e mică, clădirile monahale dărmate dar grădina a rămas la fel de frumoasă ca și odinioară. Și nu e de mirare dacă la Kaisariani găsești aproape în fiecare zi pe studenții școlilor de Arte frumoase sau pe plasticienii amatori încercînd să prindă pe pînză culorile schimbătoare și violacee ale Hymet-ului.

O plimbare de o zi, ba chiar de o jumătate de zi poate fi făcută din Atena și la Capul Sunion. Un colț de stîncă între ape și un templu singuratec, alb, desăvîrșit de alb, așa cum nu este marmora de Pentelic, îngălbinită de vreme. Este templul lui Poseidon de la Sunion, care stă și deum de veghe la capătul Aticei ca și odinioară.

Am fost la Delphy a doua oară în viața mea. Cu toate că străbăteam un peisaj cunoscut, am încercat aceleași emoții ca și prima dată, mai ales după ce șoseaua a părăsit cîmpia Tebei și a prins a urca munții. Un peisaj apocaliptic, văi abrupte, colți fioroși de stîncă. Cu siguranță că așa a arătat drumul pe care s-au întîlnit Laios cu Oedip. Din cînd în cînd, cîte o turmă de capre și păstorașul ei melancolic. Parcă și mașinile au dispărut. Doar cîte una singuratecă care se îndreaptă către sanctuarul lui Apolo.

Partenonul, lecție de frumusețe, echilibru ...

La o încrucișare de drumuri, cu vreo treizeci de kilometri înainte de Delphy, o tablă indicatoare: Osios Lukas. Dacă te abați din cale ești întâmpinat de una dintre cele mai frumoase minăstiri bizantine de pe teritoriul Greciei, ridicată aici pe coastele Helycon-ului în veacul al XI-lea și decorată de cei mai mari maeștri mozaicari ai epocii. Un ultim popas înainte de Delphy l-am făcut la Arachova, sat de munte care din depărtare pare un orașel italian de pe o cartolină. Locuitorii Arachovei sînt vestiți în lumea întreagă pentru covoarele lor moi, miștoase

... Partenonul, desăvîrșire pentru toți arhitecții lumii.

din păr de capră, cu desene vechi inspirate parcă de vasele antice sau podoabele de pe hainele demnitarilor de odinioară.

De la Arachova și pînă la Delphy, drumul șerpuiește printre livezile argintii de măslini, calmînd asprimea muntelui și a coborișului. Dar stîncile sînt pline de capricii deoarece abia în jurul sanctuarului își dezvăluie adevărata lor forță. Nicăieri însă involburarea muntelui, a pietrelor, a prăpastiilor și a înălțimilor nu a fost mai bine supusă de mina omului și obligată să-i servească interesele.

La Delphy sînt două sanctuare, primul mai modest, așezat în vale, al Atenei Pronaia iar cel de al doilea al lui Apolo și al Pythiei. În incinta Atenei Pronaia poate fi văzut templul ei, un enigmatic Tolos și gimnaziul destinat exercițiilor fizice. Toți cei ce veneau în antichitate la Delphy se

opreau mai întîi aici pentru purificare și meditație. Dacă îți arunci ochii către Parnas-ul care-și începe împărăția chiar de la marginea templului înțelegi și motivul. Privit de acolo, din acel loc, Parnas-ul înfioară și umple de spaimă dezvoltîndu-și toată semeția. Între stîncile Phedriadelor, ridicate tot din fața templului Atenei susură și astăzi izvorul Castaliei. N-a mai rămas din fîntina sacră de odinioară decît o boltă rece și un șanț cu un firicel de apă dar și cu privestea zburlită a stîncii Flembukos, antica Hyampeia de unde erau prăvăliți păcătoșii.

Forța și bogăția de odinioară de la Delphy se citește în ruine, în nenumăratele ruine existente aici. Calea sfîntă șerpuiește printre fundamente de clădiri rotunde, patrate, dreptunghiulare, semicirculare. Sînt templele și monumentele Corcienilor, ale Atenienilor, ale Lacedemonienilor, ale Arcadienilor, ale Argienilor, ale Sicilienilor, ale Sifnienilor etc. Se pot distinge din felul în care au fost construite dacă între cetăți era pace sau din contră cumplită rivalitate. Toate au fost culcate la pămînt de vreme și cutremure cu excepția Tezaurului Atenienilor, care veghează și astăzi, elegantă siluetă de ordin ionic deasupra lor. Templul lui Apolo este dominat la rîndul său de teatru, cocoțat mai aproape de cer. Mult mai mic decît cel din Atena sau cel din Epidaur, teatrul din Delphy găzduiește astăzi festivaluri teatrale de mare succes, dînd prilejul să se audă din nou în aceste locuri, versurile lui Eschil, Sofocle și Euripide.

Dacă ai putere să urci și mai sus, ajungi la stadionul de șapte mii de locuri, care-și păstrează aproape intact forma. Te afli aproape de culmile Parnas-ului. În jurul tău e liniștea adîncă a înălțimilor tulburată doar de foșnetul pădurii din jur. Se vede muntele Kirphi, valea Krisei iar undeva, într-un colț, printre stînci, pare a se zări marea. Și este într-adevăr marea, marea de la Delphy pe unde veneau credincioșii care nu aveau puterea să străbată zidul munților. E marea care a dat viață Greciei de altădată, marea îndrăgită din totdeauna de greci.

Ileana BERLOGEA

2500 DE ANI

DE ISTORIE ÎN PIATRĂ

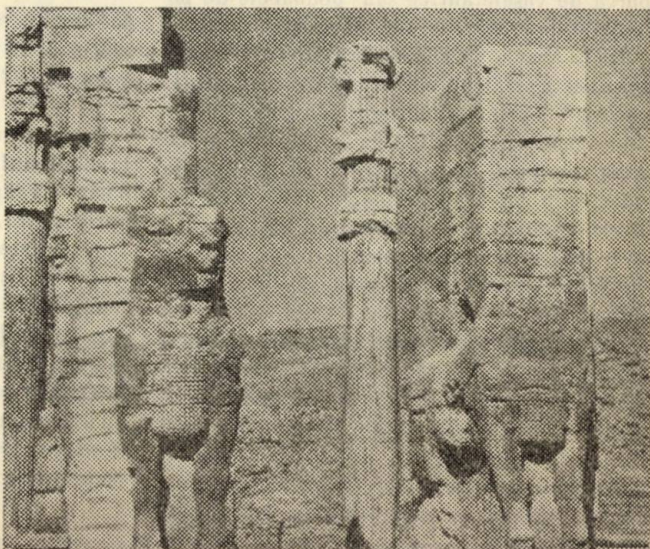
Pentru mulți, Persia — Iranul de azi — era, până nu de mult, o țară misterioasă, depărtată, legendară. Unii au cunoscut-o, desigur, ca leagăn al civilizației. Alții au văzut-o ca o poartă spre Orient — antica încrucișare de drumuri a lumii civilizate și gazdă, timp de secole, a nesfârșitelor caravane de cămile ce urmau „marele drum al mătăsii” între Europa și China. Dar, pentru cei mai mulți, era țara florilor de portocali, a covoarelor cu scelpiri de nestemate, a grădinilor parfumate, a palatelor de basm, a fabulosului Tron al Păunului sau a celor 1001 de nopți și a Șeherezadei...

...Mă îndreptam, gonit de căldura toridă a Teheranului, spre riviera caspiană. Șoseaua șerpuia de-a lungul a sute de kilometri, printre roșul stîncilor, culoare care, hrăpăreață, a pus stăpînire pe întreg peisajul, neîngăduind ca imacularea să-i fie deranjată de vreun firicel de iarbă. De-o parte și de alta, munți, ale căror cocoșe roase de vînturi le trădează venerabila vîrstă. Se înalță oboșiți spre cer, roșii, uscați, fără a avea măcar consolarea mîngîrierii suave a vreunui pîrîiaș. Ne oprim la o mică ceaianărie, aflată la marginea șoselei, unde, la o măsută, sorbim obișnuitul ceai cald iranian. În față, se profilează „stăpînul” munților Elburz, pe care încercăm să-l traversăm. Marele vîrf Demavend, cu veșnicele-i zăpezi, strălucește în soare cu limpezimea vestitului diamant „Daria-i Nour (Oceanul de lumină), innobilînd locurile cu un splendid cadru de vigoare și

romantism. Aici, pe aceste locuri, în umbra marelui Demavend, mi-a vorbit un bătrîn, din istorie, despre istorie. Istoria acestor pămînturi ce au cunoscut ascensiunea și gloria, dar și prăbușirea și care s-au aflat, în unele perioade, pe primele trepte ale civilizației umane, pentru ca, altădată, „tanga-jul” timpului să le arunce în anonimat. Materializarea celor auzite aveam s-o aflăm în rezonanțele istoriei milenare a vechii Persii, înscrise într-un larg spațiu de spiritualitate, dominat de formele, cînd severe, cînd înaripate, ale marmurilor și mozaicurilor, unde pașii și faptele lui Cyrus sau Darius au încremenit în timp. Și, urmîndu-le drumurile, răsfoiești parcă o valoroasă carte de istorie, în care legendarele civilizații au lăsat inerștații adînci, ce ți se dezvăluie pe măsură ce înalți în acea miraculoasă călătorie prin milenii, ce ți-o oferă ruta.

SHIRAZ — ISFAHAN- PERSEPOLIS

Cele două milenii și jumătate, cît se împlinesc în 1971, de la întemeierea de către Cyrus cel Mare a Imperiului Persan, primul imperiu din lume, explică, poate, predilecția iranianului de azi pentru istorie. Îți înșiruie date și nume, pronunțate totdeauna cu emoție. Așa afli că prima formațiune statală de pe actualul teritoriu al Iranului, Elamul, cu capitala la Susa, s-a constituit cu 3000 de ani înaintea erei noastre. Au trecut mai bine de 1000 de ani și în Podișul iranian au venit triburile mezilor, în vest, și ale persilor, în sud. Mult mai tîrziu, la mijlocul secolului șase î.e.n., persii cuceresc teritoriul ocupat de triburile mezilor, iar la mijlocul zorilor secolului următor, acum 2 500 de ani, reușesc să întemeieze, mergînd din cucerire în cucerire, primul mare imperiu, în frunte cu Cyrus cel Mare. Granițele i le contura fiul lui Cyrus, care spunea că Imperiul Persan „se întinde, spre Sud,

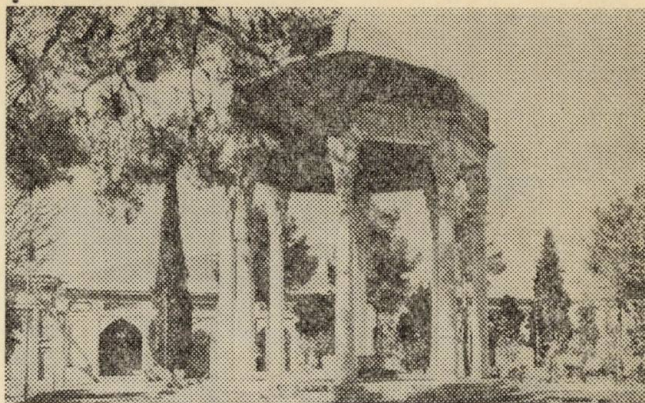
Tauri înaripați străjuiesc intrarea în palatul lui Xerxes.

până unde omul nu mai poate trăi din cauza arșitei și spre Nord, până unde el nu mai poate trăi din cauza gerului năpraznic". A urmat, apoi, de fiecare dată, ridicarea, strălucirea și prăbușirea imperiului Achemenizilor din antichitate, a regatului Sasanizilor din mediu, a statului Sefevizilor din epoca modernă...

Irreversibilul timp și-a spus cuvântul... Pășești pe locul unde altădată se înălța Susa, fosta capitală a Elamului, apoi reședința lui Cyrus și Darius. Îți porți pașii printre ruinele palatului ridicat din ordinul lui Darius. Aici s-au întâlnit cedrii din Liban, stejarii de pe valea superioară a Indusului, aurul din Sardes (Asia Mică), fildeşul din India și Etiopia.

Mai întorcem o filă de piatră. Persepolis, una din capitalele Imperiului Persan, construită de Darius în preajma anului 500 înaintea erei noastre. Adăugându-se alte monumente ridicate de succesorii săi, aici au avut loc printre primele manifestări artistice de amploare ale celui dintâi imperiu din lume. Intrăm pe poarta lui Xerxes și, trecind pe lângă ruinele bibliotecii, care se mândrea cîndva cu cele 30 000 de „tomuri” — tăblițe de argilă cu inscripții euneiforme —, pătrundem în sala tronului. De câte ori vor fi amplificat cele 100 de coloane glasul lui Xerxes și zgometul pașilor supușilor săi?

Admirăm ceea ce a putut să fie palatul lui Darius și sala ce putea găzdui aproape 10 000 de persoane. Pe aceste lespezi se îndreptau, cu două milenii și jumătate în urmă, locuitorii palatelor din jur spre Apadana — sala serbărilor regale. În interiorul zidului înconjurător se zăresc și azi soclurile celor 36 de coloane, ce susțineau bolta sălii, sub care se vor fi sărbătorit de atâtea ori victoriile militare. Dăltuite din lemn de cedru libanez, coloanele au fost mistuite — im-

Aici, la Shiraz, în mijlocul trandafirilor, se odihnește pentru totdeauna, unul din „poetii _ poezilor” persani: Saadi

preună cu majoritatea comorilor Persepolisului — de incendiul ce a urmat înfringerii, în anul 330 î.e.n., a armatelor lui Darius al III-lea de către Alexandru Macedon. Aici, pe uriașa terasă a Persepolisului, unde lumina singurei a soarelui ce apune te face să crezi că abia s-a stins zăngănitul armelor în luptă, va fi centrul festivităților prilejuite de trecerea celor 2 500 de ani, ce au început cu Cyrus cel Mare.

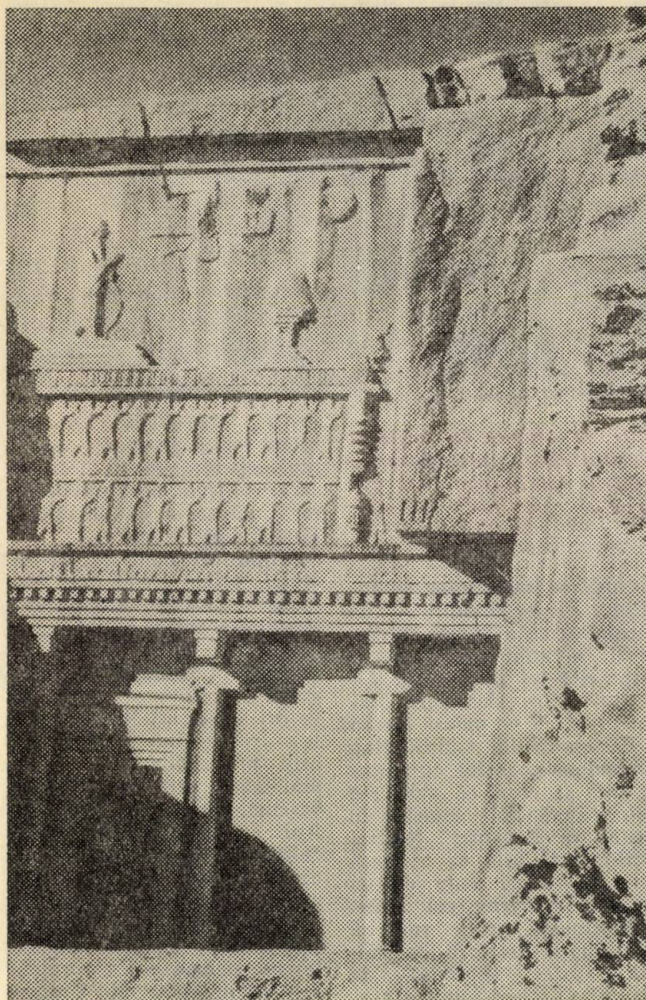
Dimineața, razele soarelui îți mîngie privirea, la Shiraz — fosta capitală, în secolul 18, în timpul dinastiei Zend — prin grădinile inundate de trandafiri și garoafe, călcînd pe covorul de stînjene și narcise, mîndria veche de un mileniu, a persanilor. Își uită o clipă țara/ Călătorul/ Atunci cînd a văzut Shirazul... spunea marele poet persan Saadi. Iar, din loc în loc, istoria: Poarta Coranului, Moscheia Vakil, Mausoleul lui Șah Ceragh, Muzeul Pars. Considerat leagăn al civilizației persane, Shirazul se mîndrește că aici s-au născut „poetii poezilor” persani — Saadi și

Hafiz. Mausoleele lor sînt astăzi loc de pelerinaj pentru iubitorii de poezie, dintre care mulți le cîntă poemele, fără măcar a ști să deslușească slovele scrise...

Minaretul înalt de 52 de metri, faima „celei mai frumoase moschei din lume”, Moscheea Sah te anunță, din depărtare, că te apropii de Isfahan. Construită la începutul secolului al 17-lea de Șahul Abbas cel Mare, vestita moschee uimește nu numai prin proporțiile sale, dar, mai ales, prin acele arabescuri, culmi de perfecțiune. Anii ce apasă zidurile palatului Ali Quapu, fosta reședință a dinastiei Sefevizilor, apoi a Șahului Abbas — care a stabilit aici, spre sfîrșitul secolului 16 capitala statului feudal persan — îl îndreptățesc să depene, cu liniștea apăsătoare a zidurilor, frînturi din bimilenara istorie a Isfahanului. Și, câte n-ar avea de spus... Ca și cele 117 trepte, ce duc la terasa superioară a edificiului...

Ai trăit frămîntările Elamului, te-ai avîntat alături de oștile lui Cyrus cel Mare și iată-te martor la întemeierea primului imperiu din lume. Ai deslușit cîteva „tomuri” de argilă și te-ai numărat printre invitații lui Darius la Apadana. Apoi, intrînd în deplină înțelegere terminată cu desfătarea lui

versal, dau acțiunilor prezente acel liant necesar evoluției care, zdruncinând vechile formule de viață, solicită un efort de adaptare imens. Este una din cele mai evidente realități ale Iranului și incursiunea în bogata istorie a țării duce, inevitabil, la acest nou capitol de istorie, scrisă de oameni, pentru oameni.

UNDE RENĂȘTE FOCUL SACRU DIN TEMPLELE LUI ZOROASTRU

Anvergura mutațiilor produse în Iran și se dezvăluie în miile de tractoare ce brăzdează ogoarele, în coșurile fumeginde ale fabricilor, în existența unui reactor atomic, în gestul tinărului învățător care urmează un grup de nomazi, pentru ca odraslele acestora să poată desluși versurile lui Saadi, înrustate în marmură. Dar, ajunge să privești în ochii oamenilor și ai chintesenta noii existențe. Cineva se exprima, metaforic, că în privirile iranienilor citești convingerea că focul sacru din templele lui Zoroastru trebuie să renască pe vatra

Ochii lui Cyrus, sau Darius, sau Xerxes veghează, peste Persepolis, din aceste morminte săpate în stîncă.

Alexandru la lumina flăcărilor cedrilor libanezi, te retragi în grădinile Shirazului, unde miresma trandafirilor se amestecă cu cea a poemelor lui Saadi și Hafiz.

Pretutindeni, dovezi că omul acestor pămînturi a fost, o bună bucată de timp, purtătorul torței în marea aventură a umanității. Iar filele de piatră, strălucitoare, devin, azi, temelia devenirii iraniene. Pătrunderea spiritului lor, în ceea ce au uni-

...Într-un micuș sat de munte iranian, un bătrîn trăia istoria acestor pămînturi.

